

Univerzitet u Sarajevu
Filozofski fakultet

Žargonizmi i vulgarizmi u romanu *Tvoj sin Huckleberry Finn* Bekima Sejranovića
Završni magistarski rad

Kandidatkinja: Irma Tabak

Mentorica: prof. dr. Amela Šehović

Sarajevo, 2020.

Univerzitet u Sarajevu

Filozofski fakultet

Irma Tabak

Broj indeksa: 882/10; status: vanredna studentica;

Odsjek za bosanski, hrvatski, srpski jezik, dvopredmetni studij

Nastavnički smjer

Žargonizmi i vulgarizmi u romanu *Tvoj sin Huckleberry Finn* Bekima Sejranovića

Završni magistarski rad

Oblast: Savremeni bosanski, hrvatski i srpski jezik

Predmet: Leksikologija i leksikografija

Mentorica: prof. dr. Amela Šehović

Sarajevo, oktobar 2020.

SADRŽAJ

1. UVOD	4
2. Bekim Sejranović – Savski Huckleberry Finn	5
3. Žargonizmi	5
4. Žargonizmi u romanu <i>Tvoj sin Huckleberry Finn</i>	9
5. Vulgarizmi	21
6. Vulgarizmi u romanu <i>Tvoj sin Huckleberry Finn</i>	23
7. Psovke	32
8. Zaključak.....	37
IZVORI	39
INTERNETSKI IZVORI	40
LITERATURA.....	41

1. Uvod

Kako sam naslov kaže, u ovome radu ćemo analizirati primjere žargonizama i vulgarizama u romanu *Tvoj sin Hucklberry Finn* bosanskohercegovačkoga književnika Bekima Sejranovića. Da bismo mogli analizirati primjere, potrebno je prije toga reći nešto o samim terminima, definirati žargonizme i vulgarizme, reći nešto o načinima i situacijama kada se upotrebljavaju, te spomenuti način nastanka. Na početku ćemo reći nekoliko riječi o samom korpusu – o romanu *Tvoj sin Hucklberry Finn*, a zatim se pozabaviti terminološkim određenjima.

Cilj rada jeste izdvojiti primjere vulgarizama i žargonizama, otkriti im značenja, osnovna ili prenesena, te ih kategorizirati prema određenim kriterijima. Korpus rada čine: analizirano djelo *Tvoj sin Hucklberry Finn* (SBTSHF), *Rječnik bosanskoga jezika* (RBJ) i *Rječnik sarajevskog žargona* (SNRSŽ). U radu se koriste skraćenice za navedena djela.

Metode koje će biti korištene u radu su deskriptivna metoda, koja se ogleda u definiranju i opisivanju tražene leksike, zatim metoda klasifikacije – sistematizacije izdvojenih primjera i induktivna metoda.

Što se tiče strukture ovoga rada, prvi dio rada će se baviti žargonizmima, njihovim značenjima i upotrebom, te ih svrstati prema tipovima koje je odredio Bugarski – stručni, omladinski i supkulturni tip žargona. Žargonizme navodimo i analiziramo prve jer oni imaju šire leksičko polje, a vulgarizmi se mogu smatrati *dijelom leksičkog polja* žargonizama. U radu ćemo se držati onih osobina i saznanja o žargonizmima koji su nam potrebni da analiziramo primjere pronađene u korpusu. Pisat ćemo o načinu nastanka žargonizama koje smo izdvojili, te o različitim značenjima koje lekseme mogu imati.

Drugi dio rada će se baviti vulgarizmima, njihovim terminološkim određenjima, podjeli, njihovom mjestu u jeziku i njihovim značenjima. U okviru toga ćemo definirati pojmove tabu riječi, opscenih riječi, psovki i vulgarizama. Prema ovoj podjeli ćemo i tretirati i kategorizirati primjere iz romana. Vulgarizmi često imaju više značenja: osnovno, koje je vezano za imenovanje i označavanje neprimjerenih i društveno i jezički neprihvatljivih procesa i pojava, te preneseno, koje dovodi do preklapanja sa poljem žargona.

Rad će biti zaključen određenim zapažanjima koja su proizašla iz klasifikacije i sistematizacije primjera, te analize njihovog značenja i upotrebe.

2. Bekim Sejranović – Savski Hucklberry Finn

Roman *Tvoj sin Hucklberry Finn* je djelo bosanskohercegovačkog pisca – nomada, kako su ga nazivali mnogi, Bekima Sejranovića.

U ovom pustolovnom, autobiografskom romanu o odrastanju, ili, bolje rečeno, romanu o odbijanju odrastanja, autor opisuje putovanje rijekom, poput pravog *Hucklberryja Finna*, samo što to nije Amerika i nije Misisipi, već Balkan i rijeka Sava. To ne znači da je priča manje važna. I Bekim je, kao Tven nekada, pisao o dječacima koji odrastaju (Bekimov junak odrasta nešto duže, ili odbija da odraste), o tematici nacionalne netrpeljivosti, koja bi se donekle mogla usporediti sa pitanjem ropstva u Tvenovom djelu, o komplikovanom i neuobičajenom odnosu glavnog junaka sa vlastitim ocem, o potrazi za odgovorom na pitanje: ko sam ja? koja mi je svrha? i o drugim neobičnim i nesvakidašnjim dešavanjima koje zovemo pustolovinama.

Autor u romanu obrađuje istovremeno mnogo tema, i sve čitaocu djeluju podjednako važne i podjednako zastupljene u romanu. Pored već nabrojanih, tu je i problem ovisnosti i ljubavni odnosi koji definiraju glavnog junaka.

Sve navedeno napisano je da bude blisko čitaocu, da ga uvuče u vlastiti svijet i privuče živopisnim likovima. Roman predstavlja ispovijest glavnog junaka, napisanu *ich-formom*, uz bogatu upotrebu emocionalno obojene leksike. Jednostavni, ali slikoviti izrazi, “škakljivi” izrazi i dijalozi uvlače čitaoca u piščev svijet i drže ga u iščekivanju šta će se desiti ocu, dok se glavni lik u intervalima vraća u prošlost i ponovo proživljava najbitnije trenutke u svom životu.

3. Žargonizmi

U novije vrijeme jezički interes za neknjiževnu, odnosno nestandardnu jezičku sferu je sve jači. Mnogi autori smatraju da je neknjiževni jezik preobiman sadržaj i previše u upotrebi da bi bio zanemarivan prilikom jezičkih istraživanja. “Školska” definicija žargona kaže da je žargon jezik jedne ljudske zajednice međusobno povezane nekim zajedničkim interesom. Međutim, žargon je odavno prevazišao granice određene socijalne grupe i postao “vezivno” tkivo između njih.

Dragoslav Andrić u *Rečniku žargona* kaže da se žargon ne može precizno definirati niti mu se mogu odrediti tačne granice – gdje prestaje žargon, a počinje književni jezik, te navodi da određivanje da li je nešto žargon zavisi od više faktora: prije svega od konteksta i od geografskog mjesta na kome upotrebljavamo žargon (ono što je na jednom mjestu žargon, na drugome nije). On žargonom obuhvaća sve riječi i izraze koji su ostali izvan “rečnika srpskog jezika” i time se vodi pri kasnijem sistematiziranju riječi i pojmova. Dalje, Andrić smatra da u žargon spadaju i narodni izrazi koji zbog svoje “lascivne boje” ne mogu biti dio književnog jezika. Ovim su obuhvaćene psovke i izrazi koji označavaju izvršavanje velike i male nužde i sl. U drugu grupu spadaju riječi općeg ili neodređenog žargonskog karaktera, te riječi koje su u svojoj kolokvijalnoj upotrebi srodne žargonskim riječima. Kako možemo vidjeti iz navedenog, Dragoslav Andrić žargon i žargonizme shvata vrlo široko i uopćeno.

Sa druge strane, pak, Ranko Bugarski za žargon kaže da je to jezik u malom i definira ga na sljedeći način:

“Široko govoreći, žargonom se može nazvati svaki neformalni i pretežno govorni varijetet nekog jezika koji služi za identifikaciju i komunikaciju unutar neke društveno određene grupe – po profesiji, socijalnom statusu, uzrastu i slično – čije članove povezuje zajednički interes ili način života, a koja uz to može biti i teritorijalno omeđena. Žargon je obeležen specifičnim jezičkim sredstvima, pre svega leksičkim i frazeološkim, a izuzetno i gramatičkim i fonološkim.” (Bugarski, 2006:12)

Druga definicija je jezgrovita i konkretnija, te nam približava i donekle daje predstavu o obimu jezičkog fonda koji bi mogao biti obuhvaćen ovim pojmom.

Žargon se može posmatrati sa dva aspekta: sociopsihološki i lingvistički. Sociopsihološki aspekt objašnjava postojanje žargona kroz čovjekovu potrebu da pripada društvu i da jezičkim sredstvima potvrdi pripadnost određenoj grupi. Te grupe imaju različite interese, pa onda govorimo o žargonu u kontekstu određenih zanimanja, supkultura, ili teritorijalno određenih jedinica. Što se tiče lingvističkog aspekta, tu je situacija nešto složenija i postoje mnoga pitanja o žargonu na koja sve više lingvisti pokušava dati odgovor.

Jedno od pitanja jeste i na koji način kategorizirati žargonizme, s obzirom na široko polje upotrebe i na posve različite interese grupa u kojima se pojavljuju. Bugarski predlaže podjelu na stručni, supkulturni i omladinski tip žargona.

Dok stručni žargon obiluje stručnim izrazima nerazumljivim onima koje se ne bave tom oblasti, omladinski i supkulturni žargonizmi su mnogo živopisniji i kreativniji. U nekim grupama se

namjerno stvaraju izrazi potpuno nerazumljivog značenja za one koji ne pripadaju grupi u kojoj se žargon koristi.

Radovanović navodi da se žargonizmi uglavnom pridržavaju gramatičkog sistema jezika kojem pripadaju, najčešće nastajući izmjenom značenja postojećih leksema. To znači da definiranje i određivanje da li je neki izraz žargonizam zavisi isključivo od konteksta.

U bosanskom se jeziku uz naziv žargon koriste i nazivi poput sleng, šatrovački govor, šatra i argo. Stručnjaci različito shvataju ove pojmove, te se postavlja pitanje da li se radi o pravim ili nepravim sinonimima. Naprimjer, u bosanskom jeziku se ustalio naziv šatrovački za govor u kojem slogovi u riječima mijenjaju mjesta – dolazi do permutacije (đido – dođi, mojne – nemoj...), tako da ne možemo govoriti o pravim sinonimima. Argo se pak, koristi kao termin za označavanje govora “socijalno problematičnih grupa”, grupa kojima je žargon od egzistencijalne važnosti jer predstavlja zaštitu i tajni kod koji ne razumiju oni izvan grupe. Sleng potiče od engleskog izraza *slang* i u engleskom jeziku označava sve lekseme koje čine kolokvijalni jezik. (Šehović, 2009:145)

Dragoslav Andrić je u *Rečniku žargona* dao nekoliko “pravila” žargona uz napomenu da “svako može ta pravila da proširuje kako hoće” (Andrić, 1974:13). Pravila su zapravo osobine žargona, svojstva koja ga opisuju i prema kojima se ravnamo kad neke izraze hoćemo odrediti kao žargonizme.

Prva osobina jeste asocijativnost – novi izrazi nastaju asocijacijom na već postojeće izraze: za veliki nos se upotrebljava izraz *surla*, a asocijacija je sasvim očigledna.

Druga osobina je tajnovitost – ponekad, posebno u slučajevima pejorativnog značenja, značenje žargonizama je namjerno skriveno.

Dvostruka igra forme i sadržine – ova osobina podrazumijeva da leksema ima isti korijen ili je homonimski par, a značenje se realizira kroz aluziju na neku osobinu riječi s kojom dijeli korijen.

Pejorativnost je za Andrića skoro sinonim za žargon, ili bar za jedan njegov dio, omladinski žargon. Veliki broj pejorativnih izraza je okrenut ženskom spolu, zatim nacionalnosti, nekim vrstama zanimanja i drugim oblastima života (poput već spomenutoga primjera *surla*, ili izraza *drot* – policajac i dr.)

Ironija i sarkazam su vrlo česte pojave u žargonu, što se nekako čini logičnim, s obzirom na ranije spomenuti postupak metaforizacije kojim nastaju žargonizmi.

Nadrealistički spojevi predstavljaju svojstvo spajanja inače nespojivih pojmova i značenja u novi izraz. Andrić kao primjer navodi frazemu *kosa mu iz očiju raste* u značenju *glup, tupav*.

Nonsens je osobina žargona gdje izraz i njegovo značenje na prvi pogled nemaju nikakve logičke veze: riječ *krvav* u značenjima *smiješan, originalan, efektan*.

Zvučnost se zasniva na izrazu koji obiluje istim ili sličnim glasovima, poput *hahara ili šošona*.

Jedna od osobina žargona koja najviše doprinosi njegovoj širokoj i čestoj upotrebi jeste slikovitost, kao u primjeru *antene* – označavaju pramenove kose koji strše.

Kontrast je osobina najviše vezana za omladinski žargon, poput izraza *strašan, ludnica* i sl. u značenju ‘divno, odlično’.

Hiperboličnost je također vrlo frekventna osobina žargona, pretjeruje se vrlo često, pa je izraz *crkla sam* u značenju umora preko svake granice uobičajen za čuti u našem jeziku.

Pored ovih Andrićevih pravila, A. Šehović (2009:148) dodaje još nekoliko osobina, kao što su: inovativnost, anonimnost stvaralaca, promjenljivost, semantička polivalentnost žargonskih leksema i nadleksikalizacija.

Bitno je još naglasiti je da je upotreba žargona uobičajena i najčešće zastupljena kod korisnika mlađe životne dobi. Također, još ćemo reći da su žargonizmi skloni nestajanju – kako grupe koje ih kreiraju “odrastaju”, dok se neki izrazi trajno nastanjuju u jeziku i s vremenom prelaze u neutralnu leksiku, pa se čak počinju javljati i u javnom prostoru (medijima) rame uz rame sa standardnim izrazima.

Žargonizmi nastaju u najvećoj mjeri prefiksalmom i sufiksalmom tvorbom, zatim metatezom, igrom riječi, postupkom metaforizacije i apelativizacije (uvođenje imena lika iz literature ili filma da se opiše nešto), posuđivanjem i prilagođavanjem riječi stranoga porijekla (najviše iz engleskoga jezika), skraćivanjem i kontaminacijom (slivanjem dva izraza u jedan novi, da bi se dobio izraz uglavnom šaljivog prizvuka) (Šehović 2009:153).

Iako smo spomenuli osobine koje navode relevantni autori/autorice, u radu ćemo se držati onih koji su uočeni u tekstu koji je predmet zanimanja ovoga rada.

Broj primjera izdvojenih iz teksta je okviran iz razloga što je vrlo čest slučaj da se u jednoj rečenici ili dijelu rečenice pojavljuje više izraza koji spadaju u jednu (ili obje) vrste ove leksike. Također, dolazi do preklapanja na polju klasifikacije, da vulgarijam prenošenjem značenja dobija i titulu žargonizma. Primjeri koji su se ponavljali u okviru istog značenja nisu nepotrebno ponavljani, kriterij za to je bio kontekstualna uvjetovanost i drugačije značenje.

4. Žargonizmi u romanu *Tvoj sin Hucklberry Finn*

Ovo književno djelo obiluje žargonizmima i vulgarizmima, oni čine važan dio romana i omogućavaju nam slikovito doživljavanje likova i njihovih međusobnih odnosa, što predstavlja okosnicu djela. Krenut ćemo redom s analizom primjera, njihovim objašnjenjem i ulogom u tekstu. Kako smo već rekli u uvodnim napomenama o romanu, teme kojima se bavi jesu problem ovisnosti, teme vezane za odnose među spolovima, traženje vlastitog identiteta, pitanje nacionalnih netrpeljivosti i glavni odnos koji nagovještava i sam naslov – problematika komplikovanog odnosa glavnog junaka i njegovog oca, Matorog. Zanimljivo je što dva lika nose nadimke koji se svrstavaju u žargon: Matori i Crnac.

Žargon je, rekli bismo, tako ustrojen da predstavlja svojevrsan bunt, otpor, kako prema samom jeziku, tako i prema svemu što nas okružuje (Saračević, 2012:11).

Žargonizmi koji predstavljaju termine vezane za narkomaniju su veoma zastupljeni u romanu. Imaju ulogu upotpunjavanja one strane junakove ličnosti koja bježi od stvarnog svijeta u svijet stvoren različitim opojnim supstancama. Primjeri ovih žargonizama su sljedeći:

Usput smo sa majstorom malo pričali, pijuckali, pušili, *duvali*¹, kupali se... (SBTSHF, 10)

Popili smo još po jednu rakijicu, zapalili još koju cigaretu, presjekli sve velikim *džointom*². (SBTSHF, 10)

...cigarete ne pušim, *travu*³ rijetko jer mi stvara paranoju, ali zapalim džoint ako imam hašiša. (SBTSHF, 17)

...ali može pušiti travu ili čak *povuć*⁴, i to ne malo *spida*⁵... (SBTSHF, 29)

Da sam zapravo pljunuti on, samo još i *džanki*⁶... (SBTSHF, 36)

Ostali su popadali na godinu, odustali, poženili se, *navukli se*⁷ na alkohol ili *dop*⁸, mnogi i poumirali. (SBTSHF, 45)

¹ duvati – ‘pušiti drogu (marihuanu, hašiš i sl.)’ (SNRSŽ, 2012)

² džoint – ‘asoc. na engl. joint (sleng), cigareta napravljena od (mješavine) duhana i droge (marihuane, hašiša i sl.) zamotana u cigaretni papir ili cigaretu’ (SNRSŽ, 2012)

³ trava – ‘rakija od trava, travarica, marihuana’ – u ovom kontekstu leksema ima značenje ‘marihuana’.

⁴ povući – ‘napiti, opiti se’ (SNRSŽ, 2012), međutim, u ovom primjeru leksema povući znači ‘ušmrkati drogu, inhalirati drogu u obliku praha’, a objašnjenje ovoga značenja nije navedeno u Rječniku.

⁵ spid – ‘droga (metamfetamin) (arg.), stanje euforije usljed djelovanja droge’ (SNRSŽ, 2012), u ovom primjeru leksema ima prvo značenje – naziv za vrstu droge.

⁶ džanki – ‘asoc. na engl. junkie (sleng), ovisnik o drogi, narkoman (arg.)’ (SNRSŽ, 2012), ovaj žargonizam je upotrijebljen u navedenom značenju i često se ponavlja u tekstu.

⁷ navući se – ‘postati ovisnik (obično o drogi ili alkoholu)’ (SNRSŽ, 2012)

⁸ dop – ‘asoc. na engl. dope > droga, narkotik (u tableti)’ (SNRSŽ, 2012) U datom značenju je upotrijebljen i navedeni žargonizam u obrađenom djelu.

Kako možemo vidjeti, žargonizmi koji se odnose na svijet ovisnosti se u romanu uglavnom javljaju u svom rječničkom značenju. Međutim, našlo se i nekoliko primjera koji nisu našli svoje mjesto u rječničkoj građi, vjerovatno iz razloga što tada nisu bili u široj upotrebi. Ti primjeri idu u prilog činjenici da je područje žargona vrlo dinamično, promjenljivo i sa nejasno određenim granicama u odnosu na standardni jezik. U pitanju su lekseme nastale prenošenjem značenja. Primjeri takvih leksema su sljedeći:

To da me voli, ali ne zna izraziti, osim kad ga malo “*poguram*” s nekom svojom “*ljekovitom supstancom*”. (SBTSHF, 35)

...uživam u slatko-kiselom soku, šećer me malo *dize*, da ne *zaključam*... (SBTSHF, 35)

Navedeni izraz *dize* ima značenje razbuđivanja, pojačavanja energije, da ne *zaključa*, što predstavlja katatonično stanje bez reakcija na okolne podražaje.

Navest ćemo još nekoliko primjera koji su vezani uz ovisnost, a najprije ćemo navesti primjere koji se odnose one lekseme koje opisuju stanje pod utjecajem narkotika:

No, istina je da sam se malo zbunio, jer sam bio *zakucan* nečim, ne znam više ni čime... (SBTSHF, 60)

Biti *zakucan* u ovome kontekstu znači da je lik bio drogiran nekom drogom koja mu je usporila reakcije na vanjski svijet. Značenje ovoga žargonizma nije navedeno u postojećem rječniku žargona.

Meni je to uspijevalo jedino ako bi jutro bila kišovita i ja se odmah *puknuo*⁹ nečim... (SBTSHF, 16)

Još bi mi samo falilo da mi se, ne daj bože, “*overi*”¹⁰ na brodu. (SBTSHF, 62)

A morao sam paziti da se stari ne *navuče*¹¹ i ne počne *krizirati*¹², tu na našoj maloj brodicici... (SBTSHF, 62)

Opet *si se puko*...pa ti nisi normalan... (SBTSHF, 22)

...dodao bih im malkice ketamina umotanog u rizle, da potpuno, što se kaže, “*odlepe*”¹³. (SBTSHF, 24)

A vide dokle im se vidi, dok ih imaš čime *pucati*¹⁴ i zamajavati. (SBTSHF, 25)

...složio se Matori sa starim *džankijem* iz Osla. (SBTSHF, 21)

U sljedećim primjerima se javljaju nazivi za različite vrste narkotičkih sredstva. Uz ove primjere u istim rečenicama javljaju se i lekseme koje označavaju korisnike tih sredstava:

⁹ puknuti se, v. pući se – ‘nadrogirati se (tabletama)’ (SNRSŽ, 2012)

¹⁰ overi – ‘overiti se > nadrogirati se (prekomjerno)’ (SNRSŽ, 2012)

¹¹ navući se > ‘postati ovisnik (o alkoholu ili drogi)’ (SNRSŽ, 2012)

¹² krizirati – ‘proživljavati period napetosti usljed nedostatka droge’ (SNRSŽ, 2012)

¹³ odlijepiti – ‘psihički oboljeti, poludjeti, biti u karnevalskom raspoloženju, praviti ludorije, neprimjereno se ponašati (usljed djelovanja droge)’ – ovaj žargonizam ima značenje koje je posljednje navedeno u rječniku, a opet je u vezi s djelovanjem droga. (SNRSŽ, 2012)

¹⁴ pucati (se) – ‘spolno općiti, imati snošaj; drogirati se (intravenozno)’ – žargonizam ima značenje vezano za kontekst djela – drogirati se. (SNRSŽ, 2012)

...a sve nesretnik do nesretnika, sve *džanki* do *džankija*. Jeli smo *tripove*¹⁵ i gljive, pušili DMT, pili ajavasku, ponekad se satirali ketaminom, lizali kristale MDMA-a, trpali u sebe 2CI, 2CB, metilon, ispijali oprezno čepove GHB-a, na nos udisali “poppers”, i jedno vrijeme 3MMC, tada novitet na tržištu narkotika. (SBTSHF, 24)

Sve osim *hors*¹⁶. (SBTSHF, 27)

U njoj je uglavnom držao manje količine *trave*, nekad malo *spida* za, ne daj bože, koji “*bombon*”¹⁷, već po potrebi... (SBTSHF, 80)

A visoki broj samoubojstava, najveći broj smrtnih “*overa*” od heroina u Europi, antidepresivi koje “civilni” gutaju kao *partijaneri*¹⁸ *ekstazije*¹⁹, nasumice i šakom... (SBTSHF, 67)

Mnogi žargonizmi iz ove grupe se ponavljaju u više navrata, ali uvijek sa istim značenjem; u pitanju su žargonizmi vezani uz konzumaciju opojnih sredstava.

Međutim, pored ovih, u romanu se javljaju i izrazi posuđeni iz drugog jezika – riječ je o engleskom jeziku i engleskim izrazima koji se nisu odomaćili u našem žargonu kao što je to slučaj sa leksemom *spid* i sl. Takav je slučaj u sljedećem primjeru:

Prekrasna zora, sunce samo što se nije pojavilo, mi malo *smaknuti*²⁰, kombinacija: *dizalica-spuštalica*, odnosno *speed-ball* po mom vlastitom, tajnom receptu. (SBTSHF, 62)

S obzirom na to da izraz *speed-ball* nije naveden u Rječniku, ako provjerimo na www.urbandictionary.com, saznat ćemo da se odnosi na mješavinu dvije vrste droge: heroina i kokaina. Izraz *dizalica-spuštalica* se može smatrati žargonizmom nastalim igrom riječi, povezivanjem dva pojma suprotnog značenja da se opiše stanje do kojeg dovodi konzumacija *speed-balla*.

S obzirom na to da ne postoje striktna pravila o nastajanju i tvorcima žargonizama, i piščeve metaforične izraze koji referiraju na drogu posmatramo kao žargonizme:

Evo kakve “duboke” misli počnu žuboriti kroz ljudski mozak dok plovi *puknut* “*rajskom kapsulom*”. (SBTSHF, 101)

¹⁵ trip – ‘LSD > lysergic acid diethylamide (halucinogena droga), stanje aurorije usljed djelovanja droge; posebno raspoloženje; gonoreja, kapavac, triper’. U ovom kontekstu žargonizam ima značenje koje odgovara značenju u rječniku (halucinogena droga) (SNRSŽ, 2012).

¹⁶ hors – ‘heroin’ (SNRSŽ, 2012) – U navedenom objašnjenju značenja upotrijebljen je i žargonizam u djelu.

¹⁷ bombon – ‘droga u tabletama (arg.)’ (SNRSŽ, 2012), ovaj žargonizam je upotrijebljen u datome značenju.

¹⁸ partijaneri < parti, ‘asoc. na engl. priredba, zabava, festival elektronske (rave) muzike’, partijaner bi značilo osobu koja učestvuje na zabavi, posebno na zabavama na kojima preovladava elektronska muzika. Također, uz te zabave se često veže mišljenje da njeni posjetitelji uglavnom koriste različite vrste droge. Iz te predrasude potiče ovo poređenje: kao partijaneri ekstazije.

¹⁹ ekstazi – ‘asoc. na engl. ecstasy (methylenedioxy-methamphetamine)’, zanimljivo je da u Rječniku postoje izrazi *E*, *eks*, *ekser*, koji predstavljaju žargonske sinonime za ovu vrstu droge.

²⁰ smaknuti – Ovaj glagol ima izmijenjeno značenje, u ovome kontekstu znači da su učesnici pod utjecajem psihoaktivnih supstanci.

Meni se djelovanje “supstanci” pomalo stabiliziralo... (SBTSHF, 113)

Osjećao sam kako me podilaze žmarci od posljednje doze “kemije” koju sam pojeo... (SBTSHF, 122)

Kako možemo primijetiti na osnovi ovih primjera, tema narkomanije i ovisnosti je vrlo bitna i veoma zastupljena u ovome romanu. Glavni lik kroz opijatsku izmaglicu pravi retrospektivu svoga dosadašnjeg života, proživljava njegove najbolje i najgore trenutke, te tu istu izmaglicu koristi kao štiti od suočavanja sa stvarnošću i onoga što se desilo njegovom ocu:

Okej, zajebi sad sve, rekao sam sebi, *razbijen sam*²¹, ne smije me uhvatiti panika. (SBTSHF, 123)

...kako je jednom malo pretjerao s *LSD-jem*, pa se nikad nije “*spustio*” do kraja.

LSD predstavlja skraćenicu za vrstu droge (lysergic acid diethylamide), a Andrić je u svom *Rečniku žargonizama* navodi još odrednica: *beli duh, esid, kiselina, pink flojd, strouberi*. Kako se može vidjeti, neki od ovih naziva se više ne koriste, a zamijenjeni su drugim nazivima.

Glagol *spustiti* u Rječniku ima nešto drugačije značenje, ali ovdje opet moramo obratiti pažnju na kontekst i zaključiti da značenje ovog žargonizma proizilazi iz značenja imenice *spust* – ‘1. uvreda, podvala; 2. prestanak djelovanja droge / alkohola (arg.)’, i to iz drugog navedenog značenja. To nam samo govori o tome koliko je važan kontekst za pravilno određivanje značenja nekog žargonizma.

Svakako ne bi imalo smisla ovoj riječi pridodati značenje iz Rječnika ‘*spustiti*: 1. uvrijediti (nekoga); 2. podvaliti, napakostiti (nekome); 3. nadmudriti (nekoga), 4. napraviti (nekoga) budalom, ušutkati (nekoga)’ (SNRSŽ, 2012).

Osjećam se prilično dobro i prilično bistre svijesti s obzirom na to kako sam se bio “*spržio*”²² prošle noći. (SBTSHF, 176)

Otac na samrtni zbog karcinoma, sin *navučen ko sipa*. (SBTSHF, 177)

Izraz *navući se* znači *postati ovisnik o drogi ili alkoholu* (SNSRŽ, 2012), dok samo poređenje sa morskom životinjom s pipcima koja izbacuje tintu u opasnosti nije baš najjasnija, zajednička tačka

²¹ razbijen – ‘istučen, pretučen, pijan, drogiran’ (SNRSŽ, 2012); ovaj žargonizam ima značenje vezano uz konzumaciju droge, *drogiran*.

²² spržiti – ‘popušiti cigaretu / drogu; otići, otputovati, pobjeći’ (SNRSŽ, 2012). Međutim, ovome žargonizmu je značenje pomjereno: odnosi se na stanje osobe uzrokovano kombiniranom i obilnom upotrebom raznih psihoaktivnih supstanci.

neophodna za poređenje nije jasno vidljiva. Pronašli smo još jedan primjer ovakvoga poređenja – *puknuti ko sipe*:

...i još im pokazala sliku nas dvoje s nekog partija na Goi, *puknuti ko sipe*. (SBTSHF, 319)

Voljeli su i oni zapaliti *džoju*, popit koju bocu piva, tu i tamo *bombon*... (SBTSHF, 183)

U ovome primjeru su navedene ranije spomenute lekseme, s time da je izraz *džoint* iskazan u obliku hipokoristika – izraza odmilja: *džoja*.

Pogledam u Crnčevu *bukšu*, jedinu za koju sam znao... (SBTSHF, 80)

Izraz *bukša* nije naveden u Rječniku, ali se iz konteksta izvodi značenje: skriveno mjesto, kutija u kojoj se skrivaju predmeti koje niko ne treba vidjeti.

...kako se i to jednom moralo desiti, i ja jednom moram *past*. (SBTSHF, 188)

U okviru žargonske leksike u ovome književnom djelu, stiče se utisak da je glagola manje nego imenica; glagol *pasti* ima značenje ‘biti otkriven (prilikom vršenja neke krivične radnje), biti uhvaćen, uhapšen’.

U primjerima se javlja i žargonska složenica *narkomurija*, koja se odnosi na policijske službenike zadužene za narkotike:

Mogao je legalno nabavljati i duvati, *murija* mu nije mogla ništa. (SBTSHF, 21)

Za vožnju u pijanom stanju zadužena je prometna, a za travu, *narkomurija*. (SBTSHF, 189)

...kolutam očima i u tom trenu se sjetim *bombona*, *gljiva* i *spida* u *buksi* u *bubi*. (SBTSHF, 192)

...a evo, u novije vrijeme i *gandža*, kažu, dobro uspijeva uz sremske i mačvanske obale... (SBTSHF, 204)

Nije vam valjda Mrtvi popušio *gandžu*? (SBTSHF, 244)

...mogao si nabaviti što hoćeš, ali ona je bila presretna i sa dobrim “*marokancem*”. (SBTSHF, 237)

Možda se ništa ne bi desilo da joj nije bio rođendan i da nismo bili na “*ekserima*”. (SBTSHF, 249)

...a bio sam još dodatno tanak na živce od sveg onog partijanja na “*ekserima*” u Beogradu. (SBTSHF, 259)

Daj ti fino uzmi malo “*brzine*” i MDMA-a, to je provjereno... (SBTSHF, 310)

Od *šuta*²³ do *šuta*. Svaki *džanki* ima neki takav san. (SBTSHF, 228)

Roman je ispovijest glavnog lika, ovisnika, tako da priča obiluje leksemama koje pripadaju žargonu. Nerijetki su primjeri da se u okviru jedne rečenice nalazi niz žargonizama i vulgarizama.

Nisu rekli šta je bilo poslije, kad ih je pustila “*špica*”. (SBTSHF, 247)

Za leksemu “*špica*” u dostupnim rječnicima nije navedeno objašnjenje, ali kontekst nameće

²³ šut – ‘drogiranje (intavenozno)’ (SNRSŽ, 2012), značenje u primjeru je istovjetno.

značenje *stanja u kojem se osoba nalazi dok je pod utjecajem opojnih sredstava*.

Muzika je grmjela, djevojke su plesale u bikinijima, svega za pit, pušit, pa i *šmrkat*²⁴. (SBTSHF, 205)

I tako, nestalo je spida, nakon tri dana nije više ni “*radio*”, a nisam ni htio da dočekam “*spuštanje*” u ovakvom društvu. (SBTSHF, 275)

Glagol *raditi* u navedenome primjeru se odnosi na očekivano djelovanje droge na organizam. *Spuštanje* predstavlja prestanak djelovanja iste.

...te smo se onda *naspidirali* i išli u klub “Sykomekaniko” i plesali do *fajronta*, poslije doma na *after...* (SBTSHF, 320)

Glagol *naspidirati* referira na radnju konzumiranja metamfetamina, nastao od imenice *spid* – kako je ranije navedeno, žargonskog izraza za ovu vrstu narkotika. *Fajront* je germanizam i označava završetak, kraj radnog vremena (u kafani). *After* je pak žargonizam i skraćeni anglicizam: *after-hours*, im. izraz za ono što se događa poslije radnog vremena; *svirka džez-muzičara u ranim jutarnjim satima za svoje zadovoljstvo* (Čedić, 2008:34). U našem jeziku je izraz za zabavu nakon nekog koncerta, muzičkog nastupa bilo koje vrste i sličnih događaja.

Kako možemo primijetiti na osnovu primjera, žargonizmi vezani za ovisnost o hemijskim supstancama su veoma brojni u ovom romanu. Izrazi su vrlo živopisni i raznovrsni, a pregled smo dali ne ponavljajući primjere s istim izrazima istoga značenja.

Pored ovih žargonizama, javljaju se i oni koje bismo mogli svrstati u omladinski tip žargona, prema podjeli koju je predložio Ranko Bugarski.

Nadimci pojedinih likova u romanu su supstantivizirani pridjevi (*Matori*, *draga*), s time da je očevo nadimak ujedno i žargonizam i označava staru osobu, ili oca.

...moj otac, kojeg smo i Crnac i ja zvali *Matori*... (SBTSHF, 17)

Tvrdio je da mu je najbolja kombinacija za zimu par mjeseci kuća, par *čuza*²⁵... (SBTSHF, 17)

...a kad *skonta*²⁶ da ulazim, često namjerno prdne da se osjeti do slavonske obale. (SBTSHF, 16)

...jer je napokon netko i Crncu, *jalijašu*²⁷ i prekaljenom krijumčaru, doskočio. (SBTSHF, 21)

²⁴ šmrkat < ‘šmrkati, drogirati se intranazalno’ (SNRSŽ, 2012) – upotrijebljen krnji infinitiv, tako čest u razgovornome jeziku.

²⁵ čuza – ‘(asoc. na ital. chiuso – zatvoren, zaključan), zatvor, tamnica’ (SNRSŽ, 2012) – žargonizam se javlja u navedenome značenju.

²⁶ skonta – ‘prozrijeti, osujetiti, razotkriti, shvatiti razumjeti, sakupiti, prikupiti, isprosjačiti (novac)’ (SNRSŽ, 2012) – žargonizam se javlja u značenju *prozrijeti, otkriti*.

²⁷ jalijaš – ‘nasilnik, kavgadžija, razbojnik, hohštapler, ološ, delikvent, kriminalac’ (SNRSŽ, 2012)

Pisac nam u nastavku teksta daje drugačije značenje ove lekseme:

Za one koji ne znaju, *jalija* iliti *jalijaši* su ljudi koji žive uz rijeku, odnosno na zemlji koju je nanijela rijeka. (SBTSHF, 33)

Značenje vezano za rijeku se može naći u *Rječniku karakteristične leksike u bosanskome jeziku* Alije Isakovića. Međutim, *jalija* i *jalijaš* se danas isključivo vezuje za značenje iz Rječnika.

A on odrastao s mahalskim *gelipterima* i oraškom *jalijom*. (SBTSHF, 33)

Leksema *geliptera* je primjer oživljenog arhaizma, kojem je promijenjeno značenje i koji je obnovljen kao žargonizam (primjer takvog slučaja je i riječ *paša*). Ranije je značenje bilo 'ljubavnik, ili vrlo draga osoba' dok se u žargonu riječ obnovila u značenju: 'osoba sumnjivih moralnih kvaliteta, neopouzdana, neodgovorna; nezrela i neiskusna osoba muškog roda sklona pogrešnom rasuđivanju i djelovanju'. Isto značenje ima i u primjeru:

A ovi ostali, mornarski *gelipteri*, lijepo si mogao vidjeti... (SBTSHF, 102)

Različite se lekseme koriste u značenju *drug*, *prijatelj*:

...ali ipak smo bili najbolji *jarani*. (SBTSHF, 35)

E, al nisi, *burazeru*... Nisi ti, kako ono kažu, "*tuka more*" ni dana... (SBTSHF, 36)

...čisto fore radi počeo bih ubacivati "*jarane*", "*haveru*" i te fore. (SBTSHF, 37)

Tamo sam ja imao starog *ortaka* Žareta... (SBTSHF, 62)

Ne mogu, *buraz*, gorivo je toliko, moje toliko, a drotovima trećina. (SBTSHF, 88)

...nekome njegovom *pajdašu* kojeg je trebalo zatvoriti... (SBTSHF, 222)

Neki od narednih primjera glagola se ne objašnjavaju u korištenom Rječniku, tako da značenje izvodimo iz konteksta i razgovornoga jezika:

Ponekad bih se malo i zabrinuo kao bi Crnac i ja popili, popušili i *produmali* svak svoje... (SBTSHF, 18) – *produmati* znači 'razmišljati i nečemu, sagledati neku stvar iz više uglova' i to značenje je ostvareno i u ovome primjeru.

Al lav je lav, svaki pravi muškarčina mora *roknut*²⁸ lava. (SBTSHF, 104)

Matori bi se na tu foru počeo *cerekati* iako je nije skroz *pobrao*, a Crni bi je, istina, *pobrao*, ali nije se smijao. (SBTSHF, 29) – glagol *pobrati* u ovome kontekstu nosi značenje 'razumjeti, shvatiti (ono o čemu se govori)'.
 ...nakon što ga *skembaju* on neće pustiti vočku... (SBTSHF, 34) – žargonizam u značenju 'uhvatiti'.
 Zato me, mislim i *gotivi*²⁹, jer sam, reče jednom u *narko-lirskom* zanosu... (SBTSHF, 35)

Ali ni Crnac nije njega puno *zarezivao*... (SBTSHF, 52) – riječ *zarezivati* se upotrebljava u

²⁸ roknuti znači 'udariti, ubiti (nekoga) iz vatrenog oružja, ne položiti ispit, pasti na ispitu, ponavljati / obnavljati školsku godinu' (SNRSŽ, 2012), u navedenom primjeru sadrži značenje 'ubiti nekoga iz vatrenog oružja'.

²⁹ gotiviti je veoma čest žargonizam i znači 'voljeti, simpatizirati, biti privržen (nekome / nečemu), davati prednost (nekome / nečemu); preferirati (nešto)' (SNRSŽ, 2012).

značenju ‘*obraćati pažnju na nekoga, pridavati mu važnost*’, s time da se često upotrebljava s negacijom (ne zarezuje on nikoga).

Ja kome sam htio pomoć, pomogo sam bez da *peglam*³⁰, Rađe bi duplo platio ako treba, nego da me ti *peglaš*. (SBTSHF, 52)

...sada više nisi smio ni *prismrdit* na te fine plaže... (SBTSHF, 53) – *prismrditi* znači ‘primaći se nekome / nečemu’, često se javlja s negacijskom česticom *ni*.

...na Adi Ciganliji gdje su *drndali* narodnjaci. (SBTSHF, 57) – *drndati* ima višestruko značenje, u ovome kontekstu se ostvaruje kao *svirati*, ali sa pejorativnim značenjem, loša muzika i neugodni zvukovi *drndaju*.

Među žargonizmima ima i onih koji su direktno preuzeti iz engleskog jezika u izvornom obliku:

Nalazim još nešto, nešto zbilja “*heavy*”... (SBTSHF, 78)

Češći su primjeri leksema iz engleskog jezika koje se pišu onako kako se izgovaraju i prilagodili su se našem jeziku:

...ili jedini na *tripu* u gomili *strejtera*. (SBTSHF, 122)

Dakle kad ovakve stvari napišeš, a nisi etnički Norvežanin, onda je stvar već malo *kinki*. (SBTSHF, 69)

...već je bio živio jedan Poljak, *gej*. (SBTSHF, 126)

Svaki par koji danas imalo želi biti *kul*... (SBTSHF, 315)

...jer u Melbourneu frajer *spika* engleski... (SBTSHF, 109)

Prijatelji s kojima sam nekoć *partijao*... (SBTSHF, 140)

Taj bi našao dobru *ribu* i smuvao je na *gej-partiju*... (SBTSHF, 62)

To znači da su oblici iz engleskog jezika dobili odgovarajuće nastavke i mijenjaju se zavisno od vrste riječi kojoj pripadaju. Glagol *speak* se piše *spik*, uz dodatak nastavaka za određeni glagolski oblik u bosanskom jeziku (u navedenom primjeru je u pitanju oblik za 3. lice jednina prezenta: *spika*).

U sljedećem primjeru je na korijen iz engleskog jezika pridodat domaći prefiks *pre-*:

Nekako “*pretaf*”, *prenabrijan*, bar za onu vrstu junaka koje ja volim... (SBTSHF, 37)

Značenje anglicizama u žargonu se poklapa sa njihovim izvornim značenjem u engleskom jeziku ili, pak, značenjem u engleskom slengu: *partijao* – zabavljao se, ali, *kul* – sjajan, odličan, izvanredan.

Određeni broj pronađenih leksema donekle graniče s leksičkim poljem argoa, bar u pogledu negativnog stava prema društvenim normama i zakonima, kao i predstavnicima istih, kao što su brojni i višestruko ponavljani nazivi za policijske službenike:

³⁰ *peglati* se vrlo često javlja u značenju ‘gnjaviti, dosađivati (pričom)’ (SNRSŽ, 2012)

Znaju ponekad *drotovi* prepoznati tko laže, a tko ne. (SBTSHF, 46)

...Matori je imao sve papire i znao se postaviti prema *nafuranim drotovima*. (SBTSHF, 58)

Vidjeti što je sa *starim*, ko jebe *muriju*. (SBTSHF, 80)

...poštujući običaj kako vlast uvijek moraš “*podmazat*”... (SBTSHF, 168)

Caka je bila u tome da mladi *drotovi* nisu imali pojma... (SBTSHF, 184)

...nije lako biti *švercer* u današnja vremena. (SBTSHF, 52)

...ali ja nisam htio reći jer nisam bio *cinkaroš*. (SBTSHF, 73)

Posljednja dva primjera su u jednoj krhkoj vezi s prethodnim; oba imaju vezu sa zakonom i sprovediteljima zakona: *švercer* je osoba koja krišom prenosi zabranjenu, nelegalnu robu, a *cinkaroš* osoba koja izdaje tajne (posebno one koje se tiču nezakonitog djelovanja, a otkriva se predstavnicima vlasti). Glagol *pasti* također nosi dodatno značenje: *biti uhapšen*, kao i glagol *zaglaviti*:

...na Crnca u zatvoru, koji uvijek *padne* s nekom sićom... (SBTSHF, 282)

...možda si ovaj put zbog mene *zaglavio*... (SBTSHF, 174)

Žargonizme vezane za muško-ženske odnose pronašli smo u sljedećim primjerima:

...taj jednostavno nije znao pričat sa ženskom osobom a da je ne *bari*³¹. (SBTSHF, 62)

...čak joj se i pomalo bezobrazno *upucavati*. (SBTSHF, 302)

...toliko i na njegovom statusu *švalera* i nenadjebivog *mangupa*³². (SBTSHF, 103)

Ponovo se zaljubio u *opaljenu*³³ *žensku*³⁴... (SBTSHF, 134)

Često bi se znao i zaljubiti, ali bi ga *ženska* uvijek ostavila zbog nekog *lika* punog para. (SBTSHF, 120)

Petter i druga djevojka su se također *spandali*... (SBTSHF, 187)

...a ugodne večeri na terasi “Jazzwe” *šacirajući* nove naraštaje provincijskih djevojčuraka... (SBTSHF, 243)

...mislim da sam je *napumpao*³⁵ tog ljeta... (SBTSHF, 305)

A možda je bio i malo dodatno *napaljen*³⁶ zbog *kriziranja*. (SBTSHF, 62)

...da sam imao jednu od “najboljih *riba* u Beogradu”. (SBTSHF, 249)

³¹ bari – ‘udvarati (se), nagovarati, uvjeravati; podbadati, huškati’ (SNRSŽ, 2012). U datom primjeru leksema nosi značenje ‘udvarati (se)’. Isto značenje ima leksema *upucavati se*.

³² mangup – zanimljivo je da se ovaj izraz ne navodi u Rječniku kao žargonizam, već imamo izraz manga – ‘onaj koji se prsi, koji sepravi važan, mangup’ (SNRSŽ, 2012).

³³ opaljen – ‘psihički bolestan, lud, neuračunljiv; luckast, neozbiljan, blesav’ (SNRSŽ, 2012)

³⁴ ženska – ‘djevojka, osoba ženskog spola’, izraz je rezultat supstantivizacije.

³⁵ napumpati – ‘preuveličati, precijeniti; učiniti ženu trudnom’ (SNRSŽ, 2012). U navedenom primjeru leksema ima značenje ‘učiniti ženu trudnom’.

³⁶ napaljen – ‘zainteresiran, voljan; nagovoren, nahuškan; doveden u erotično stanje, seksualno nadražen’ (SNRSŽ, 2012). Žargonizam u primjeru ima značenje povezano sa seksom: seksualno nadražen.

Kako se može primijetiti iz konteksta, u pitanju su lekseme date iz muškog ugla: bariti – udvarati se ženi / djevojci, riba – djevojka...

Pejorativni žargonizmi odnose se na pogrdne nazive pripadnika određenih nacionalnih grupa ili nekih drugih društvenih grupa i njihovo uvredljivo etiketiranje:

...zvali su iseljenicima, emigrantima, dijasporom, *gastarbajterima*, *jugošvabama* i kako sve ne... (SBTSHF, 66)

...zvali su ih: useljenicima, imigrantima, auslenderima, stokom s (jugo)istoka, *Jugosima*, *krimosima*, gostujućim radnicima i kako još sve ne. (SBTSHF, 66)

...izdavali su je bogatim *skorojevićima*... (SBTSHF, 57)

...jer ta *mrcina* kao da ne osjeća bol. (SBTSHF, 61)

Stari, *stara* i *starci* su uobičajeni žargonski izrazi koji označavaju muškog, odnosno ženskog roditelja:

Dragan je za svog *starog* rekao kako je bolje da nije doživio sve ovo. (SBTSHF, 57)

...kao što i danas pomislim da mi je *stara* živa, samo sam joj se zaboravio javiti. (SBTSHF, 108)

...došla je doma “da malo vidi *starce*”... (SBTSHF, 187)

Međutim, u romanu se otac glavnog lika obilježava leksemom *Matori*, koja također znači *stari* i muški roditelj, otac:

No, početkom ovog ljeta u naše živote doplovio je i treći lik, moj otac, kojeg smo Crnac i ja zvali *Matori*... (SBTSHF, 17)

Još nekoliko primjera živopisne glagolske žargonske leksike koja je karakteristična za mlađe govornike:

...a *Matori* ih onda *otkantao* s potvrdom od liječnika... (SBTSHF, 58)

Glagol *otkantati* također nosi negativno značenje, odbijanje dalje komunikacije i interakcije s nekim (u ovom primjeru s policajcima).

Tko *kuži-kuži*, tko ne-neka pokuša. (SBTSHF, 152)

Sve to je *kontala* i moja nepismena baka... (SBTSHF, 112) – *kontati*, kao i *kužiti* znači shvatati, razumjeti i u tom značenju je upotrijebljen u navedenom primjeru.

...da je pazim i čuvam i sve ćemo *skontat*... (SBTSHF, 307) – glagol *kontati* s prefiksom *s-* ima značenje smisliti, isplanirati nešto.

...dizel-motor od 95 *konja kresnuo* je nakon nekoliko sati čačkanja i prčkanja... (SBTSHF, 58) – ovaj glagol ima višestruka značenja, od osnovnog (*kresnuti šibicu*, *upaliti vatru šibicom*), preko vulgarizma koji ćemo spominjati u drugom dijelu ovoga rada, a čije se značenje odnosi na spolno

općenje, do onoga izrečenog u ovom primjeru, majstorskog žargona koji označava paljenje motora (automobila, broda i sl.). Naredni primjeri bi se također mogli posmatrati kao majstorski žargon: *zaribati* (motor) znači da je motor pokvaren:

...moja plava buba *zaribala* upravo “negdje kod Bradine”... (SBTSHF, 87)

...a i motor je *tandrkao* nekako familijarno. (SBTSHF, 239)

Lekseme *šminker* i *šminkerski* nose značenje pozerstva, snobizma:

Izgledao je, taj zub, nekako *šminkerski*, lakiran... (SBTSHF, 104)

Njihovi *pankeri* su *šminkeri*, njihovi *hipici* su *šminkeri*, čak su i prostitutke u Japanu, obične *šminkerice*. (SBTSHF, 151)

...ajmo reći *hipik*, jer je imao na sebi brdo nekih *dinda*... (SBTSHF, 270)

Također, u ovim primjerima se javljaju i izrazi *pankeri* i *hipici*, pojmovi koji označavaju pripadnost određenoj grupi kojoj je zajednički nazivnik određeni muzički pravac ili ideja.

Zanimljivo je da se u romanu pojavljuju dva psa: Lundo i Jarane, te je nestanak oba psa na neki način predstavljao kraj jedne životne etape i prekid za pripovjedača važnih životnih odnosa (draga i Moku). Odatle tako živopisan opis pasa, posebno Jaranea, žargonizmima:

Bio je to seoski mješanac, *avlijaner klasik*, *džukac vulgaris*, smečkasto-žučkasti mršavko... (SBTSHF, 165)

...veze koje su sve zajedno vodile k jednom rezultatu: smrti našeg *kerčeta*. (SBTSHF, 170)

...poput svakog čistokrvog *džukca* koji nikada ne zna kad je sljedeći obrok... (SBTSHF, 171)

Zna valjda *cuko* koliko treba pojest bolje nego ti. (SBTSHF, 171)

Za kraj smo ostavili nekoliko primjera omladinskog žargona koji imaju ulogu da čitaocu pokažu da je pripovjedač još uvijek “adolescentski mlad”, usprkos zrelim biološkim godinama. Korištenjem jezika mladih naglašava svoju petarpanovsku prirodu. Oni se ne vežu ni za jednu do sada obrađenu tematsku podjelu žargonizama i nemaju dodirnih tačaka u tom pogledu:

...on u nekoliko navrata ljutito odvratio kako ja za to nemam *šlifa*. (SBTSHF, 227)

Imaš ti, brate, *šlifa* za druge stvari, ali za ovo, *care*, nemaš... (SBTSHF, 227) – imati / nemati *šlifa* za nešto znači imati / nemati talenta za neku aktivnost i to značenje je realizirano u ovim primjerima.

Preostali primjeri žargonizama su oni koji nisu vezani za određenu grupu govornika, već predstavljaju neku vrstu “univerzalnog” žargona:

...pozdravi ga od *raje*³⁷ sa Musale. (SBTSHF, 132)

³⁷ raja – ‘stalno društvo, družina, klika’ (SNRSŽ, 2012)

To je *normala*. (SBTSHF, 94) – Ova imenica ima značenje 'uobičajeno, općepoznato'.

Tip je dobro plivao, znao čak i par *finti*³⁸... (SBTSHF, 119)

Događa se i to ponekad, da ribari jedan drugom *maznu*³⁹ koju ribu, ali rijetko. (SBTSHF, 204)

...ipak sam zaradio nešto *love*⁴⁰... (SBTSHF, 70)

...donji dio Adidas (*lažnjak*)⁴¹ trenerke. *Šaner*⁴² od glave do pete. (SBTSHF, 222)

Tada se i Moku malo *ustrtarilo*⁴³... (SBTSHF, 221)

Mladen je, pokazat će se tijekom večeri, potpuno *pukao*⁴⁴. (SBTSHF, 286)

I onda nastade čitava *frka*⁴⁵. (SBTSHF, 287)

I nastavi *frajer* mirno ležati... (SBTSHF, 221)

...tata je od nje napravio pravu *frajericu*... (SBTSHF, 312)

Leksema *frajer* znači 'momak, mladić; ljubavnik, švaler, obljubljiivač; zgodan, seksepilan muškarac; hrabar, odvažan, neustrašiv; istaknut, uvažan, utjecajan; priglup, glup; lahkomislen, naivan; ljenivac, besposličar, danguba, gotovan' (SNRSŽ, 2012). U izdvojenom primjeru nosi značenje 'osoba koja je distancirana od aktualnih zbivanja, neko koga ne interesira šta se dešava, niti pokušava razumjeti određenu situaciju'.

Frajericica u ovom primjeru nosi značenje 'odvažna, nezavisna žena'. Kako se može primijetiti, usprkos tome što se radi o istoj leksemi u ženskom rodu, značenje se mijenja.

U istraživačkome korpusu nalazimo primjere žargonskih frazeologizama. U prvom slučaju, frazeologizmi se definiraju kao "spoj dviju autosemantičnih riječi" (Šehović, 2009:182):

...jer ga nisam htio gledati kako *izigrava frajera* i trpi bolove... (SBTSHF, 21) - ova frazema je u Rječniku opisana pod 'frajer > glumiti frajera: prsiti se, praviti se važan, izigravati mangupa'.
...kako bi brod bio gotov prije jeseni, da mu stignemo "*skinuti junf*", kako bi govorio Crnac.

³⁸ finta – '(asoc. na ital. finta: prevara) trik, obmana, prevara, intriga, začkoljica, neočekivan potez; majstorija' (SNRSŽ, 2012). U navedenome primjeru žargonizam ima značenje 'majstorija'.

³⁹ maznuti – 'ukrasti; popiti, ispiti (alkoholno) piće, djelomično se opiti, biti pripit; udariti' (SNRSŽ, 2012). U primjeru je zastupljeno značenje 'ukrasti'.

⁴⁰ lova – 'novac' (SNRSŽ, 2012)

⁴¹ lažnjak – 'izmišljotina, laž, glasina, dezinformacija, prevara, obmana; srednji prst (u spolnom činu)' (SNRSŽ, 2012). Međutim, ova leksema u izdvojenome primjeru nosi drugačije značenje od rječničkoga i znači kopiju odjevnog predmeta nekog poznatog modnog brenda.

⁴² šaner - 'sitni lopov; onaj koji teško shvata, priglupa osoba' (SNRSŽ, 2012). U navedenome primjeru može se naslutiti da je leksema upotrijebljena u značenju 'sitni lopov'.

⁴³ ustrtariti < trtariti – 'strahovati, plašiti se, bojati se' (SNRSŽ, 2012)

⁴⁴ pukao < pući – 'psihički oboljeti, poludjeti; iznervirati se, zainteresirati se (za nešto); zaljubiti se; udariti' (SNRSŽ, 2012).

⁴⁵ frka – 'tučnjava, tuča; bojazan, strepnja, strah; žurba, panika, hića' (SNRSŽ, 2012)

(SBTSHF, 51) – ‘izgubiti spolnu nevinost’ (SNRSŽ, 2012), ovdje u značenju ‘prvo isplovljavanje broda (prvo korištenje neke stvari, predmeta)’.

Ili da ga, bar jednom, *opalim posred njuške*. (SBTSHF, 222) – Frazelogizam ima značenje ‘udariti po licu’.

...sve ovo što sam strpao u sebe došao kao “*kec na desetku*”... (SBTSHF, 115) – *kao kec na desetku* znači ‘dobrodošla prednost, situacija koja se povoljno razvija za govornika’.

...a kad umire, *ladan ko špricer*, da ne kažem mrtav hladan. (SBTSHF, 177) – U ovome primjeru se nalazi frazeologizam u značenju ‘hladnokrvan, neemocionalan’.

Poslije se uspostavilo da su drotovi *uzimali tal* od kamiondžije. (SBTSHF, 88) – *uzimati tal* znači ‘uzimati udio (novca, robe i sl.)’ od nelegalnih aktivnosti (krađe, mita i sl.).

...i ruka mu mehanički krenu da joj *razveže šljagu*... (SBTSHF, 271) – *razvezati šljagu* ima značenje ‘udariti po licu, ošamariti’.

Kada se fonetska riječ definira kao “jedna samostalna riječ na koju se oslanjaju proklitike ili enklitike” (Menac, 1978:221), frazeologizmima se smatraju i izrazi poput:

Jest, “al u panjevima”, govorili smo u Bosni... (SBTSHF, 129) – značenje: ‘nikad se neće desiti, nemoguće’.

Crnac je odmah sve skonto, malo je nešto pizdio na početku, ali “ta će on?”, što bi rekli u Mostaru. (SBTSHF, 22) – izraz omalovažavanja lica o kojem se govori, nepriznavanja zasluga.

Nakon što smo analizirali i tematski klasificirali primjere žargonizama, u nastavku rada ćemo se pozabaviti sistematizacijom i analizom vulgarizama.

5. Vulgarizmi

Vulgarizmi spadaju u onaj dio funkcionalno raslojene nestandardne leksike kojom se izražavaju društveno neugodni i neprimjereni procesi i pojave. Najšira kategorija ovih “neprirodnih” riječi je obuhvaćena pojmom tabu.

Riječ tabu polinezijskoga je porijekla i označava zabranu koja se postavlja nad nečim. Riječ tabu evropski su jezici preuzeli preko engleskog taboo, a tamo je opet došla iz polinezijskog

jezika tonganskog, gdje je značila *zabranjen*. (Šipka, 1999:13).

U osnovi tabua jesu zabrane i odbijanje nepoželjnih obrazaca ponašanja, tj. postupaka koji nisu u skladu sa uobičajenim normama ponašanja i djelovanja. Pored drugih sfera, tabu u jeziku je vrlo širok i obuhvaća nekoliko polja: zabrane vezane za religijska vjerovanja, strah i sujevjerje, zabrane izazvane “skromnošću ili stidom”, zabrane zasnovane na dobroti, ljubaznosti i suosjećanju, zabrane koje proizilaze iz interesa, lukavosti i etikecije (Šipka, 1999:14).

Svi jezički oblici tabu-riječi direktno se dovode u vezu s razinama komunikacijske kulture učesnika komunikacijskog čina, tako da možemo govoriti o moralnom, religijskom, karakternom profilu govornika; njima se, kao i drugim tabuizmima objektivne stvarnosti, jednostavno nastoji izbjeći direktno imenovanje (Kasumović, 1991:207).

U okviru tabu-riječi razlikujemo tri pojma: vulgarizme, opscene riječi i psovke. Kako smo na početku rekli, vulgarizmi ulaze u polje tabu-riječi i mogli bi biti sljedeći pojam u hijerarhijskoj ljestvici po obimu leksičkog polja. Tome u prilog ide i tvrdnja o vulgarizmima i opscenim riječima: D. Šipka tvrdi da su “izrazit primjer za vulgarizme (su) opscene riječi, kojima se upućuje na pojedine dijelove ili aktivnosti probavnog i seksualnog trakta, ili se forma lekseme izvodi iz forme tih riječi: govno, jebati, srati, zajebati i sl.” (Šipka, 1998:75), što ukazuje na mogući stav da su opscene riječi vrsta “ekstremnih” vulgarizama. (Šehović, 2009:166)

Psovke su vulgarni izrazi s opscenim riječima u osnovi, koje se eksplicitno ili implicitno realiziraju u komunikaciji uzimajući u obzir različite faktore. “Psovke, kao vid verbalne agresije spram osoba, stvari ili pojava, prožete su negativnim nabojem” (Šehović, 2009:166).

Kao što se može vidjeti iz ovih definicija, u vulgarizme se ubrajaju i opscene riječi i psovke.

S druge strane, vulgarizmi i psovke, tipične tabu-riječi, u svakodnevnoj su komunikaciji zasigurno manje tabuizirane nego u zvaničnoj komunikaciji. Ovu tvrdnju moguće je dokazati činjenicom da se vulgarizmi i psovke slobodno i relativno učestalo upotrebljavaju tamo gdje nema potencijalne društvene kazne, npr., među prijateljima, poznanicima i sl., a izbjegavaju se u službenim situacijama, gdje bi moglo doći do negativnih posljedica za njihova korisnika. Pri tome, one nisu karakteristične za govor samo jednoga spola ili određenih socijalnih skupina, iako se takvo mišljenje decenijama nametalo, nego su odlika, u većoj ili manjoj mjeri, govora pripadnika oba spola, svih društvenih slojeva, svih starosnih grupa, i to kao odgovor na stresne životne situacije, koje nužno izazivaju nezadovoljstvo i želju za otporom (Šehović, 2009:166).

S obzirom na jezičku situaciju u kojoj se realiziraju vulgarizmi, često se prepliću sa žargonizmima, jer i oni, kako smo rekli, predstavljaju odstupanje od standarda.

Uzimajući u obzir riječi, odnosno njihova značenja, možemo govoriti o denotativnom (neutralnom) značenju, koje direktno govori o imenovanoj stvari iz izvanjezičke stvarnosti na neutralan način i predstavlja obavještenje, dok konotativno (obilježeno) značenje govori o imenovanoj stvari iz izvanjezičke stvarnosti uz unošenje vlastitih emocija ili doživljaja. Značenja riječi vrlo često nisu neutralna nego sadržavaju neka dodatna, konotativna ili subjektivna značenja. Budući da takva značenja riječi često izmiču logičkim objašnjenjima i podložna su vrijednosnim sudovima, s velikim se emocionalnim nabojem uočavaju i među prosječnim govornicima (Pasini, 2003:10).

Iako su žargonizmi i vulgarizmi dugo bili reducirani i nepoželjni u sferi javne upotrebe, tehnološki napredak i stalno insistiranje na individualnim slobodama doveli su do toga da se ova vrsta leksike sve više javlja u književnosti, filmskim i muzičkim ostvarenjima. Riječi i izrazi koji su nekad bili cenzurirani ili se koristio odgovarajući eufemizam, sve češće nalazimo u navedenim umjetničkim ostvarenjima u svom punom obliku i bez redukcije.

6. Vulgarizmi u romanu *Tvoj sin Hucklberry Finn*

Najčešća tematska polja upotrebe vulgarizama uopće odnose se na pojmove vezane za sfere religije, bolesti, smrti, seksa, fizičkog izgleda, dijelova tijela. Kako smo ranije spomenuli, u okviru vulgarizama, izložit ćemo i primjere opscenih riječi i psovki koje su, također u određenoj mjeri, zastupljene u ovome književnom djelu.

Najprije ćemo se pozabaviti opscenim riječima. Kako smo već ranije naveli, u ovu grupu spadaju lekseme koje se odnose na dijelove ili aktivnosti vezane za seksualni čin ili aktivnosti vezane za djelovanje probavnog sistema. Ono što je još zanimljivo spomenuti jeste činjenica da opscenost nestaje kako se udaljavamo od ljudskog organizma – izraz za životinjske aktivnosti i određene organe nisu opsceni (Šipka, 1999:12). Opscenost je čisto ljudska karakteristika i u analiziranom djelu je zastupljena u sljedećim primjerima:

...češkam se po leđima, stražnjici, *jajima*... (SBTSHF, 15) – u ovom primjeru *jaja* imaju značenje testisa;

...često namjerno *prdne* da se osjeti sve do slavonske obale. (SBTSHF, 16) – ova opscena riječ se odnosi na fiziološku potrebu otpuštanja plinova iz crijeva; prihvatljiv izraz bi bio metaforični izraz *pustiti vjetar*;

...organizacija koja dobiva *pare*, sjedi na *guzici* i šalje mejlove. (SBTSHF, 28) - u RBJ (2010:349) pronalazimo objašnjenje lekseme *guzica*: ž. vulg. 1. dio tijela na kojem se sjedi; stražnjica, zadnjica, dupe...; također, kad neko *sjedi na guzici i šalje mejlove*, taj izraz ima dodatno značenje da subjekt ne radi ništa konkretno i korisno, što je uzrokovano uvriježenim mišljenjem da osoba koja sjedi u kancelariji ima lagodno radno mjesto.

...čisto da iritiram nekog *ušminkanog šupka* i njegove *napucane pičke*. (SBTSHF, 38) – U ovome primjeru imamo spoj žargonizama i vulgarizama u sintagmama. *Šupak* je vulgarizam za dio tijela na kojem se sjedi, ali ovdje ima značenje koje nam nudi *Rječnik sarajevskog žargona: licemjer, podlac, pokvarenjak, spletkaroš, nedruštvena osoba. Ušminkan* je žargonizam i znači: *brizljivo odjeven, dotjeran, sređen* (SNRSŽ, 2012). *Napucana pička* je ženska verzija ovakvog spoja značenja: *napucana* je također brizljivo dotjeran, sređen, odjeven u skupocjeno odijelo, dok se *pička* ovdje odnosi na žensku osobu, djevojku.

Kao i kod žargonizama, kontekst je ključan za određivanje značenja.

Kaže da je voli *ševit* samo kad je mamuran. (SBTSHF, 62) - vulgarizam u značenju spolnog općenja ovdje zadržava svoje prvobitno značenje.

U opscene riječi i spadaju izrazi vezani za dijelove tijela, poput onih koji su vezani za nazive za ženske grudi. To su imenice i pridjev nastao od imenice dodavanjem sufiksa i u romanu imamo nekoliko primjera (navedeni su samo po jednom, primjeri koji se ponavljaju su izostavljeni):

...bacili sidro zbog pijanke, Cigana i *sisate pevaljke*? (SBTSHF, 75)

Je l' imala uopšte *sise*, jesi l' je zguza? (SBTSHF, 102)

... / koga si jebava / strava / *sisata* krava / tvoja kita sad spava / (...) puštam da me svak zajebava... (SBTSHF, 140)

Baš ono *sisata*. (SBTSHF, 207)

Glavne junakinje su bile *sise*... (SBTSHF, 323)

...ili ako baš hoćete, netko oženi dobru ribu zbog izgleda, dobrih *sisa*, čvrstog *dupeta*... (SBTSHF, 319)

Lekseme vezane za vršenje seksualnog čina, općenja su uglavnom glagoli koji također spadaju u opscene riječi, a upotreba im se podudara sa onom žargonskom, pa njihovo objašnjenje nalazimo u Rječniku:

...inače te počnu *drkat* ko mladog majmuna... (SBTSHF, 58) – Ova leksema ima višestruko značenje: osnovno je vulgarizam za masturbaciju, onaniju; *Rječnik sarajevskog žargona* nudi još jedno značenje koje je bliže ovom primjeru, s obzirom na kontekst: maltretirati, gnjaviti, patiti; prvobitno značenje ima u sljedećim primjerima:

...kojima možeš uhvatiti izraz lica astronauta na Mjesecu dok *drka*. (SBTSHF, 149)

Ono, *napaljen si, izdrkaš se* pet puta, ali si i dalje budan... (SBTSHF, 315)

...i vjerovatno poslije išao *drkati* na taj prizor. (SBTSHF, 323)

...i *svršavali* dugo, trzajući se poput riba na suhom. (SBTSHF, 106) – izraz koji se odnosi na doživljavanje orgazma, smatra se žargonizmom i vulgarizmom i dolazi do preklapanja upotrebe.

Teško mi se *diže*, a kad se *digne*, nikad *svršit*. (SBTSHF, 320)

...to nam je neko vrijeme bilo toliko *jebozovno* da bi često *svršavali* i prije nego se ovi na ekranu počnu seksati. (SBTSHF, 314)

Glagol *dići* u ovim primjerima nosi značenje: *postići erekciju* i ne predstavlja vulgarizam sam po sebi, već to postaje kad ga koristimo u određenom kontekstu. Slično je i sa glagolom *dati*:

I ne *da* mi više u guzu... (SBTSHF, 321)

I onda mi je *dala* da je *kresnem* u dupe... (SBTSHF, 321) – U ovim primjerima glagol *dati* podrazumijeva značenje davanja dopuštenja ženske osobe za vršenje seksualnog čina i tada postaje vulgarizam.

Znaš šta...? – počnem i ja već *nadrkan*, jer sam vukao te proklete školjke... (SBTSHF, 109)

Kakve veze ima moja mama sa mojim ženama? – pita on *nadrkano*. (SBTSHF, 39)

Iako ima zajedničku osnovu s riječju *drkati*, pridjev *nadrkan* najčešće ima značenje: nervozan, ljut, razdražljiv. Ovo značenje možemo prepoznati u izdvojenim primjerima.

U nestandardnoj leksici postoji više izraza za izvršavanje ili vršenje spolnog čina koji spadaju u opscene riječi (u sljedećim primjerima se pojavljuju: *pojebati, karati, utovarati, guziti, kresati*):

...a nisu se još ni *pojebali*. (SBTSHF, 111)

...ulazak u stan, bacanje na krevet, vođenje ljubavi, “*utovar*”, vođenje ljubavi, “*karanje*”,... (SBTSHF, 181)

Bolje sam spavao i bolje *karao*. (SBTSHF, 293)

...da je to bila metafora za za njegov veliki *kurac* (...) I da je protivnike iz epskih pjesama radije *guzio*... (SBTSHF, 250)

Nije to bilo vođenje ljubavi, bilo je baš *karanje, do jaja*, doslovce. (SBTSHF, 314)

...i ona moli da je *karam* u guzu. (SBTSHF, 322)

...kad sam je počeo *karati* u guzu... (SBTSHF, 322)

...kako je princeza lukava kučka (...) i kako maštaš da bi je *guzio* u kostimu anđela... (SBTSHF, 68)

...pa umjesto glupih dijaloga imaš *karanje*... (SBTSHF, 315)

...a svaki muškarac želi da *jebe*... (SBTSHF, 316)

...svaka bi voljela *jebačinu* poput te... (SBTSHF, 316)

...ona je voljela dijete u meni, a *jebala* tog muškarca... (SBTSHF, 316)

...da se ponekad *kresne* s nekim... (SBTSHF, 321)

...nije joj smetalo da se *krešemo* ujutro. (SBTSHF, 322)

U opscene riječi spadaju i riječi povezane sa ekskrecionim probavnim aktivnostima i organima koji u njima učestvuju:

Čovjek, čini mi se, uglavnom i ne radi nešto drugo nego *kusa svoja govna*. (SBTSHF, 95)

Što više jedeš, više *sereš*. (SBTSHF, 95)

...osjetiš kako neko diše, *prdi i piša*... (SBTSHF, 100)

...ipak moramo naučiti iz osobnih grešaka, zaslužiti vlastite ožiljke, *kusati vlastita govna*. (SBTSHF, 107)

Pišio je tako što bi otišao na krmu... (SBTSHF, 170)

...kad bi mu zbilja prigustilo, okrenuo *guzičicu* prema rijeci... (SBTSHF, 170)

...ako Moku precizira da u WC ide *srat*? (SBTSHF, 155)

...koji od sreće što me ponovo vidi samo što mi se u *guzicu* nije uvukao... (SBTSHF, 181)

Ma, sine, pojela bih i *govno*, samo da prestane. (SBTSHF, 237)

I tu istovarim svoje mamurno, krupno i kompaktno *govno*. (SBTSHF, 290)

A moje *dupe*? Zašto ne pišeš o mom *dupetu*? (SBTSHF, 323)

U navedenim primjerima opscene riječi imaju svoje osnovno, denotativno značenje.

Međutim, u nekim primjerima dolazi do pomjeranja značenja, pa se izraz *izvući guzicu* odnosi na osobu koja izbjegava ili neku aktivnost ili potencijalnu opasnost:

Izvuče guzicu kad je najgore... (SBTSHF, 288)

Osim toga, leksema *šupak* se javlja u sljedećem primjeru koji se može smatrati ribarskom leksikom: Peša, pak, koji, kako kažu ribiči, “proguta udicu do *šupka*”, razbiješ o oplatu broda i tako umlaćenog vratiš u rijeku. (SBTSHF, 18)

Također, lekseme *dupe* i *šupak* u narednim primjerima iz analiziranoga književnoga teksta se ne odnosi samo na određeni dio tijela, već predstavlja osobu u cjelini:

...ako ti *dupe* nije zadovoljno, onda menjaj sebe... (SBTSHF, 224)

...*šupka* koji glumi frajera... (SBTSHF, 320)

Imenica *sranje* kao opscena riječ predstavlja aktivnost pražnjenja crijeva, izbacivanje produkta crijeva (Šipka, 1999:133). Međutim, kao žargonizam ima nekoliko značenja:

‘Loše! Užasno!; nekorisno, bezvrijedno, besmislica, glupost, loše stanje, neugodan osjećaj, dosadno, nezanimljivo; teška situacija, nepravilnost, nezgoda’ (SNRSŽ, 2012).

Svaki put *sranje*. (SBTSHF, 272)

Sranje! – pomislio sam... (SBTSHF, 296)

Opet radiš neko *sranje!* (SBTSHF, 214)

Tko zna kakvo te sad *sranje* čeka. (SBTSHF, 295)

Njezine slike su meni bile čisto *sranje*... (SBTSHF, 104)

...a on se ne uplete u neko malo veće *sranje* pa zaglavi na duže vrijeme? (SBTSHF, 203)

Osim toga, glagol *sрати*, pored osnovnog, ima i drugo značenje, kao u sljedećem primjeru – ‘pričati besmislice, glupost’:

Progutaj i *ne seri*, učeram ti... (SBTSHF, 246)

Lekseme koje označavaju testise su također često upotrijebljene u svom vulgarnom obliku: *muda* / *jaja*. Međutim, izraz *imati muda* / *nemati muda* je vrlo često u upotrebi, a označava osobinu hrabrosti, odvažnosti ili nedostatak istoga:

Nemam baš tolika *muda* da mu kažem u lice... (SBTSHF, 190)

...nemam talent, odnosno *muda* za to (...) Sjebo bi i mene i sebe. (SBTSHF, 227)

...al hajde, ako *imaš muda*, budi joj muž. (SBTSHF, 320)

...nego jednostavno nemam živaca ni *muda* za to... (SBTSHF, 92)

S obzirom na to da čini osnovni fond opscenih riječi, ne možemo, a da se ne pozabavimo leksemom *kurac*, ne kažemo nešto o njenom značenju i ulozi u tekstu, te navedemo nekoliko primjera njene upotrebe (inače, ponekad jedan primjer – rečenica ili dio rečenice – sadrži u sebi više opscenih riječi, vulgarizama ili kombinaciju sa žargonskim izrazima, kako smo to na jednom primjeru i pokazali, pa ih nećemo navoditi u okviru različitih polja, već ćemo se fokusirati na jedno polje).

U Norveškoj, naprimjer, *kurac* se može prikazati samo ako nije u erekciji. Šta, *koji kurac*, imaš gledat mlitav penis? (SBTSHF, 155)

...a šta bi tek trebali muškarci kad vide sve one *kurčine* od pola metra? (SBTSHF, 315)

Sliči Van Dammeu, samo, siguran sam, ima veću *batinu*. (SBTSHF, 315)

Iako se ova leksema često pojavljuje u primjerima, samo u manjem broju njih ima osnovno značenje: muški spolni organ. Zanimljivo je da se u ova dva primjera javljaju tri lekseme sa istim značenjem: opscena riječ *kurac*, standardni oblik *penis* i metaforični naziv *batina*.

U ostalim primjerima se javlja preneseno značenje, ustaljeni izrazi, frazeme koje ponekad i nemaju vidljive veze sa osnovnim značenjem riječi.

...a nije bio od onih tipova što kukaju *za svaki kurac*. (SBTSHF, 59)

...kako se danas naziva *svaki kurac*... (SBTSHF, 69)

U ovim primjerima izraz *za svaki kurac* ima značenje: bilo ko, bilo šta.

Nek sve *ide u krasni kurac*. (SBTSHF, 144)

Tvoja je duša, druže, *otišla u kurac*. (SBTSHF, 226)

Otići ću *u kurac*. (SBTSHF, 90)

U Rječniku žargonizama nalazimo značenje frazeme *otići u kurac* – izgubiti ugled, propasti, degradirati, psihički oboljeti, poludjeti. U ovom značenju je i upotrijebljeno u navedenim primjerima.

Kurac i palac. (SBTSHF, 68) – izraz koji se upotrebljava u situaciji beznada, mirenja sa sudbinom, obezvređivanja određene situacije.

U sljedećim primjerima frazema *koji kurac* se koristi u značenju ‘pobogu, zaboga’:

I ako nismo, šta smo *koji kurac*? (SBTSHF, 73)

Šta se dereš, *koji kurac*? (SBTSHF, 99)

Šta hoš, *koji kurac*? (SBTSHF, 317)

Upitni izraz *koji kurac*? zamjenjuje upitne zamjenice šta? što? (šta se dešava s tobom?).

Pa jeste, bre, *koji ti je kurac* mala... (SBTSHF, 271)

Koji ti je kurac, jebote... (SBTSHF, 271)

Stvarno mi je bio *pun kurac svega*. (SBTSHF, 192)

...ali joj je već *pun kurac*. (SBTSHF, 313)

Izraz *pun kurac* ima značenje *mnogo, puno*, u smislu nivoa tolerancije neke osobe, izraz implicira da je dosegnuta granica trpljenja ili joj je vrlo blizu. Značenje *mnogo, puno* nalazimo i u primjerima poput sljedećeg:

...zatim su opet nekoliko puta spuštali žice, sonde, štipaljke, *sto kuraca* kroz ždrijelo... (SBTSHF, 297)

Za nešto što je kvalitativno na vrlo niskom nivou, vrlo loše ili nikakve kvalitete koristi se izraz *ne valja kurcu* – *nije ni za šta, ne valja ničemu*.

...“*ne valja kurcu*, al učeraš mu, naspi nam još po jednu”... (SBTSHF, 223)

Riječ *kurac* mijenja izraze različitih značenja, multifunkcionalna je na značenjskom nivou razgovornoga jezika. U sljedećem primjeru ima značenje ‘neko važan, bitan, uspješan (odnosi se na osobu, te percepciju te osobe od strane druge osobe)’.

...“narkomanom koji je napisao dvije knjižice i misli da je *neki kurac*”... (SBTSHF, 229)

Pronašli smo i jedan primjer ove lekseme u značenju koje je vrlo učestalo u nestandardnoj komunikaciji:

...šta će oni, *boli ih kurac*. (SBTSHF, 241) – značenje: ‘nije ih briga, svejedno im je, ne tiče ih se ovaj problem’.

I šta koga *boli kurac* zašto se neko ženi ili udaje? (SBTSHF; 319)

Uljudnost je druga riječ za *boli me kurac*. (SBTSHF, 299)

Od osnovnog fonda opscenih riječi (prema D. Šipki) nismo spomenuli primjere i njihovo značenje za ženski spolni organ – prvobitni izraz bio je *pizda*, da bi ga kasnije zamijenila *pička*. Izraz *pizda* je i dalje prisutan kao sastavni dio psovki:

...da mi donosi cigare u Mitrovicu, *pizda li joj, bre, materina*... (SBTSHF, 272)

Aaa, zato ja najviše volim *pičku*... (SBTSHF, 21) – U ovom primjeru riječ *pička* ima svoje osnovno značenje: ženski spolni organ.

Pored toga, pronašli smo primjer za značenje frazeme dati / dobiti po pički – dati / dobiti batine:

Daću ti ja metaforički po pički... (SBTSHF, 226)

Deminutiv u sljedećem primjeru ima značenje ‘kukavica, strašljivac’:

...ne htijući zaostajati ni ispasti *pičkice*... (SBTSHF, 261)

Od riječi *pizda* nastao je još uvijek frekventan glagol *pizditi / popizditi* u značenju ‘iznervirati se, izgubiti kontrolu nad sobom, biti u afektu’:

...koja je ozbiljno *popizdila* kad je čula za prirodne metode... (SBTSHF, 300)

Ja na to totalno *popizdim* (...) ni šta mu koji kurac znači “drljati strujom”. (SBTSHF, 241)

Izraz *pizda* pored osnovnog značenja, nosi značenje kojim se obilježava priroda karaktera neke osobe – u značenju ‘beskarakterna, podmukla osoba, pokvarenjak, licemjer’:

...dodao sam za kraj poput prave egoistične *pizde*. (SBTSHF, 309)

Još jedna riječ izvedena od spomenute lekseme ima značenje nereda, izgređa, ekscesa, a u pitanju je imenica *pizdarija*:

Pitam ga što će mu te *pizdarije*... (SBTSHF, 109)

Primjetno je da je upotreba i zastupljenost leksema u vezi sa muškim spolnim organom mnogo frekventnija od leksema povezanih sa ženskim spolnim organom, kada je u pitanju književni tekst koji je predmet analize u ovome radu.

Jedan od najčešćih leksema koje spadaju u opscene riječi je glagol *jebati* i mnoge njegove izvedenice. Njihovo značenje varira, kao i oblik u kojem se upotrebljava.

U sljedećim primjerima je zastupljeno osnovno značenje glagola *jebati* – spolno općiti:

...*jebu* se samo s kondomima... (SBTSHF, 203)

Idi pa se *jebi* s tatom! (SBTSHF, 322)

Također smo pronašli i primjere glagolske imenice i pridjeva koji su nastali od navedenog glagola u njegovom osnovnom značenju:

Njemu plovidba nije bila plovidba, opijanje i *jebavanje*... (SBTSHF, 156)

...počele priče o njihovim *jebačkim* iskustvima... (SBTSHF, 103)

Međutim, mnogo je više primjera u kojima se ova leksema javlja izmijenjena, kao izvedenica nastala prefiksarno-sufiksalsnom tvorbom i ima preneseno značenje.

Primjer *zajebati* – ‘izigrati, prevariti, nadmudriti’:

...a šta ste vi mislili da vas neće opet *zajebati*, budale... (SBTSHF, 23)

...Zbog užitka jer je “*zajebo* one šupke”, misleći na drotove. (SBTSHF, 91)

...nije bilo šanse da ga *zajebeš*. (SBTSHF, 110)

Primjer *zajebavati* – Određeni broj primjera ima oblik nesvršenog vida spomenutog glagola *zajebati* u značenju ‘vrijeđati, zadirkivati, sprdati, ismijavati, varati, obmanjivati, zabušavati’:

...i počeo me najprije *zajebavati*... (SBTSHF, 24)

...Soko Okolovo, *zajebavali su me*, ne bez divljenja. (SBTSHF, 89)

...daj me nemoj *zajebavat*, pa to je osnova, to je Freud, jebote... (SBTSHF, 39)

Mene si našao da *zajebavaš* (...) ništa nalik na onaj njegov mačorski, podjebavajući osmijeh... (SBTSHF, 64)

...i samo njemu svojstvenom arogancijom *zajebavao ih*... (SBTSHF, 58)

Pored toga, sljedeći primjeri imaju značenje ‘šaliti se’:

...grli, ljubi, priča, *zajebava se*... (SBTSHF, 222)

...nemoj se *zajebavat* s tim. (SBTSHF, 301)

U narednom primjeru leksema *zajebavati* ima značenje ‘zamarati se, opterećivati se (nekom aktivnošću)’:

Ko će se sad s tim *zajebavat*? (SBTSHF, 169)

Slično preneseno značenje i glagol *podjebavati* u primjerima koji slijede, znači ‘ismijavati, zadirkivati’:

Često su ga *podjebavali* a da ovaj to nije ni shvaćao. (SBTSHF, 275)

...znao sam ga malo *podjebavat* ponekad... (SBTSHF, 85)

...đe ćeš to, šta’s tamo koji kurac, a i neki *podjebavat*... (SBTSHF, 133)

S ovim značenjem je u vezi i imenica nastala od glagola *jebati*: *zajebancija*. Ona ima značenje ‘šala, geg, duhovitost’ i to se značenje prepoznaje u primjeru:

Organizirao bih ponekad iz čiste *zajebancije* “tematske večeri”... (SBTSHF, 24)

Glagol *sjebati* ima značenje ‘oneraspoložiti, rastužiti’:

...pazite da se ne *sjebete* i ne roknete u Savu... (SBTSHF, 242)

Ili značenje ‘pokvariti, poremetiti, uništiti, upropastiti’:

Kao da se uvijek baš tada nešto desi i *sjebe* mi ćeif. (SBTSHF, 215)

Bilo mi je žao što sam im *sjebo* ćeif... (SBTSHF, 246)

Eto, kako ti otac *sjebe* život... (SBTSHF, 130)

Da, psujem u sebi, to će nas *sjebat*, (...) snimanje *jebene* Save u zalazak. (SBTSHF, 193)

Glagol *odjebati* nosi značenje ‘odbiti, odbaciti, napustiti’:

Odjebao me još uljudnije. (SBTSHF, 299)

Pored glagola *jebati*, u djelu nalazimo i pridjeve sa istom osnovom sa različitim značenjima i upotrebom:

I pokazujem mu te *jebene* školjke... (SBTSHF, 109)

Kakva *jebena* patka?! (SBTSHF, 173)

Na to se vojvoda još više zapali za taj *jebeni* komad metala... (SBTSHF, 287)

Pridjev *jeben* pojačava negativan stav prema onome što označava riječ uz koju stoji.

Pridjev *sjeban* se odnosi ima značenje ‘žalostan, tužan, neraspoložen, depresivan, apatičan’ i to značenje nalazimo i u izdvojenim primjerima:

Meni se više sviđao onako blatan i *sjeban*... (SBTSHF, 104)

Pokupili smo se, previše *sjebani* da bi bili sretni... (SBTSHF, 194)

Dovoljno je drugi prefiks dodati na osnovu riječi da značenje postane sušta suprotnost prethodnome.

U ovome slučaju riječ je o značenju *opasan*, koje nosi leksema *zajeban*, iako postoje primjeri sa, opet drugačijim značenjem koji su zabilježeni u *Rječniku sarajevskog žargona*: *zajeban* – prevaren, obmanut, izigran; jak, snažan muškarac; strog; onaj koji izaziva strahopoštovanje.

...a policajac, ovaj krupniji i *zajebaniji*... (SBTSHF, 213)

Šta tako? – pita vojvoda, ozbiljan, pijan i *zajeban*. (SBTSHF, 287)

Imenica nastala od glagola *jebati* označava ljubavnika, zgodnog i privlačnog muškarca:

...ugled mi je porastao kao da sam najveći *jebač* na svijetu. (SBTSHF, 294)

Leksemu *jebati* nalazimo i u okviru ustaljenih izraza poput:

...vidiš da samo čekaju da nam “*jebu kevu*”. (SBTSHF, 288) – izraz se upotrebljava kada neko ima namjeru fizički se obračunati s drugom osobom;

...kao što inače nije “*nikog jebo dva posto*”. (SBTSHF, 52) – ne jebe nikog dva posto / pet posto je izraz koji znači da osoba na koju se odnosi ne brine o tuđem mišljenju, drži se vlastitih pravila.

Ipak, upotreba ovog glagola najčešća je u psovkama.

7. Psovke

Definicijom se ovdje precizira da govornik upotrebljava psovku da izrazi određenu konverzaciju naviku, stav ili emocionalni odnos prema sagovorniku (konkretnom ili imaginarnom), prema onome o čemu se govori, prema samom sebi ili nekoj vrednosti (Savić, 1998:8).

Psovke pripadaju ekspresivnom govornom činu i izražavaju različite komunikacijske navike koje oslikavaju različite emocije (najčešće agresivne), ali i stavove govornika prema sagovorniku; šta je to što je natjeralo govornika da se na taj način realizira ovaj govorni čin. Taj govorni čin zavisi od intencije učesnika u komunikaciji, a realizira se pomoću zajedničkog iskustva ili znanja (Savić, Mitro 1998:8–19). Ivanetić (1995:45) ističe da se “ovakav način govora tretira kao ekspresiv s negativnim stavom”.

S obzirom na to da je roman koji analiziramo koncipiran kao intimna ispovijest lika, ne čudi što su psovke uobičajen dio komunikacijske leksike. Njima se izražavaju različiti odnosi prema drugim likovima, pojavama i predmetima.

Psovke mogu biti uzrečice i kao takve govoriti o govornoj situaciji ili samom govorniku:

Jebiga, ako je već zbog obrezana kurca i pogrešna imena bio u logoru. (SBTSHF, 109)

Šta ćeš, *jebiga*, tako ti je to. (SBTSHF, 88)

Samo ništa od seksa, sve ima svoje naličje, *jebi ga*. (SBTSHF, 25)

Jebiga, sine, šta ćeš kad nismo baždareni... (SBTSHF, 92)

Nako, *jebiga*, ko i svuda u Bosni. (SBTSHF, 262)

On im prvo pobjego, al *jebi ga*, đe će, *ućeraš mu?* (SBTSHF, 245)

U prethodnim primjerima se javlja još jedna uzrečica za koju pripovjedač kaže da je karakteristična za područje Brčkog i da se stanovnici Brčkog prepoznaju po toj vulgarnoj uzrečici – *ućeraš mu*. Značenje referira na penetraciju muškog spolnog organa na ženski, s time da se kao uzrečica javlja u obliku 2. lica jednine koji uz sebe ima zamjenicu njemu / mu koja upućuje ne nekog / nešto treće. Pored psovke uzrečice *jebi ga* (ponegdje i *jebiga*), u analiziranome tekstu nalazimo i psovku uzrečicu *jebote*:

Šta mlataras tom četkom ko kurcem? Pa ti nisi ni za šta, *jebote!* (SBTSHF, 40)

Jebote, bilo mi je gore nego u logoru. (SBTSHF, 64)

Mile, *jebote*, u šta si nas ovo uvalio? (SBTSHF, 213)

Pa cijelo Brčko zna, *jebote!* (SBTSHF, 245)

Pa posebna si, *jebote!* (SBTSHF, 316)

U, *jebote*, pomislih, od kud baš na tebe da naletim? (SBTSHF, 263)

Pa ja nju još uvijek volim, *jebote*. (SBTSHF, 310)

Psovke, posebno one koje u svojoj konstrukciji sadrže glagol *jebati* u nekom svom obliku, mogu izražavati omalovažavajući stav prema sugovorniku ili predmetima iz okoline. Takvo značenje imamo u primjerima iz teksta poput:

Reži, *jebeš* mali prst, koji će mi kurac. (SBTSHF, 63)

Jebeš to, rekao je jednog dana – i vratio se na brod. (SBTSHF, 107)

Jebeš mali prst. (...) *Jebeš* zube! (SBTSHF, 63)

A možda mu je radoznalost popustila, “*jebo bananu*”... (SBTSHF, 34)

Ako ne mogu uživati kad mi je čef, *jebo ti to*... (SBTSHF, 115)

Okej, *ko ga jebe*, pomislio sam... (SBTSHF, 149)

...otići ću pravo u Manaus, *jebeš* sve ostalo... (SBTSHF, 120)

A *jebeš* i tu Norvešku... (SBTSHF, 317)

...najštetniji izum u povijesti čovječanstva, *jebem ga* tko ga izmisli. (SBTSHF, 93)

...ko ga *jebe*, ako mu je to neka *zajebancija*... (SBTSHF, 256)

Ma *jebo* bubu, nisam tada ni znala... (SBTSHF, 306)

...stvoreni smo jedno za drugo, *jebeš sve*, tko nam što može... (SBTSHF, 307)

Psovka može biti emocionalno pražnjenje njenog korisnika, oslobađanje određenju frustracije, bijesa i drugih negativnih emocija, kao u primjerima:

Znaš li ti koliko takvog *sranja* ima ovdje? (...) I kome je, majke ti, ovde bitno *jebeno* Panonsko more? (...) *Jebale* te školjke da te *jebale*, nosi mi to s očiju... (SBRSHF, 109)

Mamu da mu *jebem*. (SBTSHF, 110)

...dok ja *pizdim* i *jebem mater* i njemu i Tihani i sebi što sam ga poveo. (SBTSHF, 149)

Ma *jebo te* Japanac... (SBTSHF, 149)

Jebe mi se šta mu je pokojni otac vješao po zidovima... (SBTSHF, 209)

Jebo me Mile, da *me jebo*. (SBTSHF, 212)

...*jebite se*, razmišljao sam stupajući na adinu obalu. (SBTSHF, 176)

Jebe se njoj, njima neće ništa... (SBTSHF, 190)

Jebote, što me ne mogu ostaviti na miru (...) Ima li negdje na ovoj *jebenoj* planeti mjesto gdje te niko neće opominjati, poučavati (...) *jebati u zdrav mozak*? Šta hoćete više od mene, *posrali* ste mi se na djetinjstvo, *sjebali* ste mi mladost, *jebete me* evo i dan-danas... *Jebem vam mater da vam jebem*... (SBTSHF, 192)

Ućeraš mu, Žaga... ima već neko... *e jebem ti*... (SBTSHF, 242)

Nek mi sude zbog toga, *jebe mi se*. (SBTSHF, 246)

...a neki drugi su mu zbog toga “*jebali mater*”... (SBTSHF, 239)

Ko mu jebe mater... (SBTSHF, 262)

Ja sam svoju slupala, *jebem ti glupaču*... (SBTSHF, 306)

Jebote, mogli ste glave tamo ostavit, *jebote*... (SBTSHF, 279)

...ovaj nije potjerao iz svog voćnjaka i *jebo mu sve po spisku*... (SBTSHF, 224)

...pa zašto ne možeš uživati i bez tog pucanja, *jebemu vraga*... (SBTSHF, 231)

Jebe ti se živo. (SBTSHF, 237)

...*ko ih jebe*, ako će nas pljačkat, ubijat, klat, bar da se ne živciram... (SBTSHF, 259)

No, bio je to tek dvogled, dalekozor, kako hoćete, *jebe mi se*. (SBTSHF, 240)

...*ko jebe* četnike i drombulje... (SBTSHF, 288)

Pored psovki koje u sebi sadrže glagol *jebati*, pronalazimo primjere psovki koje se sastoje od drugih riječi (vrlo često su u pitanju kombinacije leksema koje označavaju ženski spolni organ i leksema koje označavaju ženskog roditelja), ili kombinacije s već spomenutim glagolom:

Ooo, *jebem ti boga u tri pičke materine da ti jebem*... (SBTSHF, 72)

Ma *idite u pičku materinu* i ti i Matori... (SBTSHF, 22)

...Crnac, koji se ne boji boga-oca, nije sve *rastjerao u pizdu materinu*... (SBTSHF, 25)

Idite, bre, *u pičku lepu materinu*... (SBTSHF, 40)

Ili me 'apsi ili *marš u pizdu materinu!* (SBTSHF, 58)

...jedva se suzdržavajući da ih ne otjeram *u tri pičke materine*... (SBTSHF, 192)

Pa zar više ni na Savi nemam mira, *pička li ti materina*, sa'ću te udušit ko mačku, *pička li ti materina... jebem vam mater svima...!!!* (SBTSHF, 241)

Ma ko im *jebe mater*, neće meni niko određivat... (SBTSHF, 285)

Poslao sam ga *u tri pizde materine*... (SBTSHF, 297)

Pomislim već da ih otjeram *u tri pičke materine*...(…) Zar ću nakon svega *najebat* zbog šmizlice... (SBTSHF, 269)

U odnosu na prethodne primjere, psovke koje sadrže ženskog roditelja posebno su negativno obojene i usmjerene prema govorniku. Međutim, psovka može sadržavati i zakletvu:

Viš ovu ribu...*jebo mater* ako nije štuka...zajebava ima jedno tri sata. (SBTSHF, 226)

Ovim primjerima bismo mogli potvrditi dva zaključka koje su izvele Svenka Savić i Veronika Mitro, a odnose se na širenje upotrebne sfere psovki kao vida demokratizacije jezika. Kako vidimo, psovke zauzimaju značajan dio istraživanog književnog djela. Drugi zaključak se tiče “posebne

konverzacione funkcije” koja podrazumijeva smanjivanje distance među statusno neravnopravnim sagovornicima, s time da se u ovom slučaju funkcija modificirala i podrazumijeva smanjivanje distance između likova u romanu i čitaoca.

8. Zaključak

U ovom radu smo sistematizirali i analizirali primjere žargonizama i vulgarizama u romanu *Tvoj sin Hucklberry Finn* Bekima Sejranovića. Korpus je bio bogat primjerima obje vrste leksema. Kako možemo primijetiti, vulgarizama ima više i raznovrsniji su s obzirom na značenja i funkcije.

Veliki broj žargonskih izraza izdvojenih iz romana odnosi se na narkomaniju, nazive za različite vrste opojnih sredstava, vrlo raznolike lekseme koje opisuju stanje u koje osoba zapada prilikom ili nakon korištenja droga.

Tako smo prije svega izdvojili primjere kojima sam pisac daje značenje koje je u vezi s opijatima. To su riječi čije rječničko, osnovno značenje ne asocira na narkotike, ali u kontekstu dobijaju dodatno značenje. Na ovim primjerima još jednom utvrđujemo važnost konteksta u razumijevanju i korištenju ovakve leksike.

Određeni broj ovih primjera predstavljaju žargonizmi nastali postupkom metaforizacije, jednom od najčešćih načina tvorbe (trava, npr.). Pored toga, u određenoj mjeri su zastupljeni izrazi iz engleskog jezika, anglicizmi, i to oni koji su se već odomaćili – prilagodili gramatičkom sistemu našega jezika (spid, npr.), a u manjoj mjeri anglicizmi koje još uvijek pišemo izvorno (heavy). Pored toga, primjetan je znatno veći broj imenica u okviru ovog korpusa, dok su glagoli zastupljeni u manjoj mjeri. Manji dio žargonskog korpusa čine lekseme iz omladinskog tipa žargonizama, kako ga je imenovao Ranko Bugarski dijeleći žargone na omladinski, supkulturni i stručni žargon.

Omladinski žargon, kako mu samo ime kaže, je leksika karakteristična za mlade ljude. U okviru ove klasifikacije smo otkrili primjere leksema koje su tematski povezane, žargonskih frazeologizama i ranije spomenutih anglicizama, pa tako imamo žargonizme koje imenuju različite međuljudske odnose (najbrojnije su lekseme koje označavaju prijatelja: pajdaš, ortak, buraz...), zatim one koje se tiču muško-ženskih odnosa (riba, bari, upucavati...). Prilično su brojne i lekseme koje izražavaju (negativan) stav prema predstavnicima vlasti (drot, murija...). U ovoj grupi se broj glagolskih leksema povećao u odnosu na imeničke (pasti, otkantati...).

Posljednja, manja grupa žargonizama predstavlja onu grupu riječi “općeg ili neodređenog žargonskog karaktera, te riječi koje su u svojoj kolokvijalnoj upotrebi srodne žargonskim riječima”. Vulgarizmi čine veći i raznovrsniji dio ukupnog broja analiziranih leksema. Unutar njih, opet, najbrojniji su primjeri opscenih riječi: najbrojnije lekseme vezane su za radnju i dijelove tijela koji učestvuju u seksualnom činu. Tu je potrebno posebno spomenuti glagol *jebati*, koji u različitim oblicima, izvedenicama, čini najbrojniju tematsku skupinu među opscenim riječima. Na drugom mjestu je upotreba izraza za muški spolni organ, i to u njegovom osnovnom i brojnim prenesenim

značenjima. Za njima slijede izrazi povezani sa dijelovima tijela i fiziološkim aktivnostima probavnog sistema, dok je najmanje primjera u kojima se spominju lekseme koje su povezane sa ženskim spolnim organom.

Ova posljednja tvrdnja stoji sve dok ne pređemo na sljedeće poglavlje i kažemo nešto o psovka. Broj primjera u kojima se spominje ženski spolni organ kao dio konstrukcije psovke se povećava, iako i u psovka prednjače one u čijem se sastavu nalazi glagol *jebati*. Nemali broj je psovki uzrečica, koje su se ustalile u određenom nepromjenljivom obliku (*jebote, jebi ga*), a slijede ih one koje sadrže leksemu koja znači ženski spolni organ i/ili ženskog roditelja (odnosno, kombinaciju ovih leksema), koje su posebno negativno obojene.

Vrlo često se postavlja pitanje kako se ponašati prema ovome dijelu leksike: ignorirati je jer “kvari” jezik ili priznati da postoji i da postoje njeni korisnici i baviti se njome u okviru jezičkih i društvenih proučavanja.

S obzirom na to da je prodrla i našla svoje mjesto i u književnosti, za šta je očit primjer analizirani roman *Tvoj sin Hucklberry Finn*, odgovor je i više nego očit.

IZVORI

SBTSHF – Sejranović, B. (2015), *Tvoj sin Hucklberry Finn*, Buybook, Sarajevo

RBJ - Halilović, S., Palić, I., Šehović, A. (2010), *Rječnik bosanskog jezika*, Filozofski fakultet, Sarajevo.

SNRSŽ – Saračević, N. (2012), *Rječnik sarajevskog žargona (prerađeno i prošireno izdanje)*, Sarajevo: autor.

INTERNETSKI IZVORI

<https://www.urbandictionary.com/define.php?term=Speedball> (stranici pristupljeno 20. 10. 2020)

<http://www.zargonaut.com/> (stranici pristupljeno 15. 10. 2020)

LITERATURA

- Allan, K., Burrige, K. (2006), *Forbidden words: Taboo and the censoring of language*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Andrić, D. (1976), *Rečnik žargona i žargonu srodnih reči i izraza*, BIGZ, Beograd.
- Anić, V., Goldstein, I. (1999), *Rječnik stranih riječi*, Novi Liber, Zagreb.
- Barić, E. et al. (1995), *Hrvatska gramatika*, Školska knjiga, Zagreb.
- Bugarski, R. (1997), *Jezik u kontekstu*, Čigoja štampa, Beograd.
- Bugarski, R. (2003), *Žargon (lingvistička studija)*, Biblioteka XX vek, Beograd.
- Bugarski, R. (2005), *Jezik i kultura*, Čigoja štampa, Beograd.
- Bugarski, R. (2006), *Žargon (lingvistička studija)*, 2, prerađeno i prošireno izdanje, Biblioteka XX vek, Beograd.
- Čedić, I. (2007), *Rječnik bosanskog jezika*, Institut za jezik, Sarajevo
- Čedić, I. (2008), *Rječnik anglicizama u bosanskom jeziku*, Institut za jezik, Sarajevo.
- Dragičević, R. (2010), *Leksikologija srpskog jezika*, Zavod za udžbenike, Beograd.
- Guberina, P. (1952), *Povezanost jezičnih elemenata: problemi ljudskog izraza*, Matica hrvatska, Zagreb.
- Halilović, S. (2018), *Pravopis bosanskoga jezika*, Slavistički komitet, Sarajevo.
- Halilović, S., Tanović, I., Šehović, A. (2009), *Govor grada Sarajeva i razgovorni bosanski jezik*, Slavistički komitet, Sarajevo.
- Isaković, A. (1992), *Rječnik karakteristične leksike u bosanskom jeziku*, Bambi, Sarajevo
- Ivanetić, N. (1995), *Govorni činovi*, Zavod za lingvistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
- Jahić, Dž., Halilović, S., Palić, I. (2000), *Gramatika bosanskoga jezika*, Dom štampe, Zenica.
- Jespersen, O. (1970), *Čovječanstvo, narod i pojedinac sa lingvističkog stanovišta*, Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo.
- Kasumović, A. (1991), *Jezički tabuizmi*, Pedagoška akademija, Banja Luka, 207–210.
- Katnić-Bakaršić, M. (2001), *Stilistika*, Ljiljan, Sarajevo.
- Klajn, I. (2003), *Tvorba reči u savremenom srpskom jeziku. Drugi deo – sufiksacija i konverzija*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva – Institut za srpski jezik SANU – Matica srpska, Beograd – Novi Sad.

- Kuna, B. (2007), “Identifikacija eufemizama i njihova tvorba u hrvatskome jeziku”, u: *Fluminensia*, god. 19, br. 1, Odsjek za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 95–113.
- Riđanović, M. (1998), *Jezik i njegova struktura*, treće, izmijenjeno izdanje, TKP Šahinpašić, Sarajevo.
- Ristić, S. (2004), *Ekspresivna leksika u srpskom jeziku*, Čigoja štampa, Beograd.
- Rosandić, D., Silić, J. (1979), *Osnove morfologije i morfostilistike hrvatskoga književnog jezika*, Školska knjiga, Zagreb.
- Sabljak, T. (1981), *Šatra – rječnik šatrovačkog govora (predgovor)*, Globus, Zagreb
- Savić, S., Mitro, V. (1998), *Psovke u srpskom jeziku*, Futura publikacije, Novi Sad.
- Silić, J. (2006), *Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika*, Disput, Zagreb.
- Smajlović-Šabić, I. (2013), “Disfemistička ili verbalna agresija bosanskoga razgovornog jezika”, u: *Behar*, časopis za književnost i društvena pitanja, broj 15, KDBH *Preporod*, Zagreb.
- Šehović, A. (2009), “Leksika razgovornoga bosanskog jezika”, u: Halilović, S., Tanović, I., Šehović, A., *Govor grada Sarajeva i razgovorni bosanski jezik*, Slavistički komitet.
- Šipka, D. (1998), *Osnove leksikologije i srodnih disciplina*, Matica srpska, Novi Sad.
- Šipka, D. (1999), *Opscene reči u srpskom jeziku*, Prometej, Novi Sad.
- Vuletić, B. (1980), *Gramatika govora*, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb.